

MIRADOR

SEMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cènts. - Pelai, 62. Telèf. 15300. - Subscripció: 2'50 ptes. trimestre

LES CORPORACIONS DISSOLTES

EL NOSTRE COMIAT

Mentre escrivim aquestes ratlles, estan prenent possessió del càrrec els nous regidors i diputats provincials. Quan sortirem al carrer, les noves Corporacions estaran ja constituïdes. Els il·lustres servidors de la dictadura, que per uns anys han fet ofici d'administradors del patrimoni públic, ja hauran tornat a l'obscuritat d'on els va treure un cop de *chien andalou*.

Els voldríem donar comiat per sempre amb una lleugera recordança de la seva ac-

humiliació col·lectiva. Per això el millor que tenen és l'acabament. Aleshores es pot saber si el poble que l'ha sofert és digne o no d'ésser lliure. Però el dictador, que va ésser l'amo per la força en una hora de deserció, porta penjat al coll per sempre més aquell rètol escrit pel gran Cavour: «amb un estat de força i sense llibertats públiques, qualsevol ximple pot fer figura d'home d'Estat».

Els de casa nostra ja han plegat. Han

Els Dijous — Blancs

EN PLA I EL SENYOR MATEU
VOTEN PER LA CENSURA

Vàrem explicar, ara fa tres setmanes, en aquesta mateixa pàgina que si el destí ens portava a presenciar l'experiment d'una intervenció Cambó, contemplàvem amb interès la provatura mentre se salvessin les essències. Això ens dona dret a dir que els partits a base de personalisme, sobretot quan el personatge no actua democràticament i s'aconseja amb ell mateix, poden derivar a una mena de carlisme.

Es el cas del nostre amic Josep Pla. El seu cambronisme sense reserves causa admiració en els cercles més cambronistes. I el cambronisme l'ha portat cap a un dretisme tan constructiu que probablement esgarriaria el senyor Cambó si aquest tingués la propensió d'escrutar el que passa sota els barrets de la gent que el volia, facultat que no és pas un do que hagi estat concedit al líder regionalista.

Ara En Pla fa La vida. I amb aquest títol i el subtítol Als periodistes després del xàfec... Josep Pla, sempre tan atent a les palpitations del temps, demanava l'establiment d'una censura discreta que funcionés com un rellogue. L'home que necessitava la censura del Govern civil i la censura interior del periòdic, l'escriptor que més ha anarquitzat durant vuit o deu anys, ara demana un estatut de premsa amb censura prèvia i prevista.

I, posat a escriure, ha dit a La Veu: «Jo no sóc pas partidari de la llibertat que permeti a tothom poder dir tot quan li doni la gana, fins i tot les més grans enormitats. Sé per experiència, que en els pobles més lliures l'exercici de la llibertat consisteix a moure's dins d'un ordre coherent, lligat, justificat. No demano pas la impunitat; demano que es vagi finalment a la creació d'un ordre que permeti a tothom l'exercici de la seva funció pròpia amb naturalitat.» Em permetrà l'amic Pla que compari el seu text amb un fragment d'un article publicat al Brusi pel senyor Damia Mateu, un gran industrial, l'home de la Hispania.

Diu el senyor Mateu: «He sido, soy y seré partidario de una libertad digna, honrada, serena y honesta de la Prensa, pero este amor no llega a cegarme y hacer que olvide que a veces, por tiempo siempre limitado, por no decir limitado, el Poder público, en defensa del bien nacional, ponga alguna trabas al ejercicio libre de la libertad y esto de buena fe creo que ocurre ahora.»

La coincidència entre els dos textos és tan extraordinària que en ells la frase essencial és gairebé exacta.

En altres temps Josep Pla hauria considerat això com a definitiu i hauria pensat: Josep, no estàs bé de salut. És clar que ara ha cristal·litzat. Volem, però, recordar que en aquell temps Josep Pla deia que Gaziel era un pseudònim del comte de Godó. El fet és que Gaziel, que és un home que afina molt, no ha escrit mai coses d'aquest tipus. Gaziel potser ha estat inoportú algunes vegades, però generalment hi toca. La campanya contra ell, que només va arrossegar els babaus, el catalanista primari, és una obra que ni des del punt de vista de justícia, ni des del punt de vista polític, fa honor als que la varen secundar.

Malgrat tot, La Veu era un diari més liberal del que molts creuen. Per La Veu ha passat la flor de dues generacions. Si ara es deformés sabria greu a tothom, i si En Pla contribuís a aquesta malifeta, encara sabria més greu.

Tan bo que era En Pla quan feia literatura! En Pla és un poeta, un dels nostres primers poetes, però ell vol fer política. Abans, adhuc quan feia política anarquitzant, sovint feia bonic. Hi havia en el seu estil una flama i un ritme. Ara vol fer política! És el cas del violí d'Ingres. — M. B.

MIRADOR INDISCRET

Estampa feudal

No té el títol, però el tindrà a no tardar, el «Gentilhombre de S. M. y Gran Baillo de la Orden Militar de Caballeros del Santo Sepulcro» Excm. Sr. D. José de Peray March, advocat il·lustre i aciençat i «columnata del Foro barcelonés», com el qualificà El Sol de Madrid.

El marquesat a què tan gran home aspira, és el de l'Arbós del Penedès, on s'ha comprat una casa de pagès amb aires de fortalesa o castell que reconstrueix i restaura amb tota cura i potser amb la secreta esperança que amb ella vagi inherent el dret a algun títol susceptible també de restauració i compra.

Per fer-se de bon veure de la gent del poble ha instal·lat en el balcó de la casa on viu provisionalment a l'estiu, en espera que siguin acabades les obres del castell, un potent altaveu de ràdio, i cada tarda al capvespre dona concerts, reunits sota els balcons als habitants del poble, desvagats en aquella hora, que riuen les gràcies del Mili.

El prohoms es digna manifestar-se solemnement cada nit al balcó quan acabat el concert l'orquestra de l'emissora toca la Marxa Reial i cada nit, també, una colla de balets, que les males llengües diuen si estan d'acord amb ell, en veure'l es posen a aplaudir frenèticament i a cridar: «Viva el Sr. Marqués!»

El Sr. de Peray, amb èmfasi, tot acariciant-se la barba, saluda i diu solemnement: — Gracias, muchas gracias, buen pueblo del Arbós.

La tranquil·litat familiar

Després de l'incident còmic ocorregut al senyor Condomines el dia de la reintegració de la Junta del Col·legi d'Advocats, que ja ha estat publicat a la premsa diària, van telefonar des de la casa del senyor Peray, un altre membre de la Junta de R. O. Es va posar al telèfon un advocat jove que es veu que amb l'incident Condomines no en tenia prou.

Me han dicho que habla un gran alboroto en el Colegio — digué una veu femenina —. Que se había presentado la Junta y yo qué sé cuantas cosas más.

Ay no, señora — va dir l'advocat jove —. No ha pasado absolutamente nada. Ya puede decir al Sr. Peray que venga enseguida.

— Ya se lo diré; muchísimas gracias. Y crea que el Sr. Peray quedará todo tranquilo.

«Nos debe el cadáver»

El senyor marquès d'Alhucemas no tenia una personalitat prou destacada per a ésser President d'un Consell de ministres, però precisament per això els altres caps liberals — Alba, Romanones, Alca'á Zamora, Villanueva... — el nomenaren per estalviar-se d'ésser-ho ells.

Cap als primers de setembre de 1923, quan es flairava el cop d'Estat, el marquès d'Alhucemas es va creure en l'obligació de pronunciar un discurs en el qual digué, entre altres coses: «Antes pasarán por encima de mi cadáver que las bayonetas interrumpirán la soberanía del Poder civil.» Aquestes paraules feren el seu efecte i entre els senadors liberals s'obrí immediatament una subscripció per a fer un bust del president liberal, sota el qual s'esculpiria aquella famosa frase. Després va passar el que va passar, però ningú pel damunt del cadàver del marquès d'Alhucemas perquè l'home fou discret i se'n va anar.

Des de llavors, l'Unamuno, cada cop que parla de l'esmentat polític, diu:

— De ése, ni hablar. Nos debe el cadáver. Primero que se muera, y después de esto hablaremos.

«El ciclo evolutivo»

Tothom sap que en les ciutats comarcals i en els pobles es desenvolupen i la política es comenten i s'analitzen per tots cantons i se'n treu, com vulgarment diem, tot el suc.

En la vila del Vendrell va ésser comentadíssim, en els primers anys de la Dictadura, el «cambio de frente» que va realitzar un dels seus naturals, «el nen de can Panxo», com familiarment és anomenat el jove advocat Vidal Salvó, el qual amb gràcia funambulesca havia passat del catalanisme del tot o res al moderat de la Lliga, i d'aquest a la Unió Patriòtica, en la qual tan bon paper va fer i que culminà en el seu famós discurs de Badalona on abjurà públicament dels seus passats errors i es declarà decidit paladí dels ideals de la U. P... i de l'organització corporativa.

Un compatriota i company de carrera d'En Vidal Salvó, ple d'enveja per la brillant carrera d'aquest, que ell, dolent-li molt, no havia aconseguit de fer, cercà i retallà de tota la premsa del Penedès, des de l'any 1920 al 1928, les ressenyes dels actes polítics en què havia intervingut el seu amic (sic) i concitadà, actuant de «canari» de miting, les quals ressenyes, formant «dossier» i pulcrament relligades en pergami, trameté per correu al senyor President del Govern Dictatorial, amb el títol, potser massa filosòfic, d'El ciclo evolutivo.

En Vidal Salvó, en assabentar-se, en la penya del Continental, que ja no freqüenta, de la faccècia del seu company, somrigué tot dient:

— No em fa cap efecte això, perquè a Catalunya com a tot arreu ningú no és profeta a la seva terra.

Quan Sánchez Guerra havia d'anar a València

Es sabut de tothom que quan Sánchez Guerra es va traslladar a València per aixecar-se contra el directori, va fer el viatge per mar.

Sánchez Guerra i Carles Esplà van recórrer uns quants ports del Migdia de França per tal de trobar el vaixell en què s'havien d'embarcar. A l'últim el trobaren a Port-Vendres, d'arribada forçosa perquè aquells dies s'havia desencadenat un temporal dels més forts que es recorden pel Mediterrani.

El capità del vaixell era un basc alt i fornit, poc enraonador. L'armador va presentar-li els viatgers i li va explicar l'objecte del viatge. Després d'una pausa, perquè se'n capacités ben bé, afegí:

— Ya ve usted que este es un viaje histórico.

El capità seguit sense dir res. A l'últim: — Y tan histórico — va dir seriosament, amb l'aire del que ha entès el que li expliquen —, es el mayor temporal que he cogido en el Mediterráneo.

Els que es preparen per actuar

El jove advocat Joan Rossinyol va bellugar-se molt amb motiu dels fets ocorreguts darrerament a Vic. Va enviar telegrams, va lliurar notes a la premsa, etc. A un amic que va felicitar-lo per l'activitat desplegada, el jove advocat li va respondre, tot donant-se importància.

— Sí, és clar. Ho havia de fer. És el meu districte, saps?

Quan el cop d'Estat, En Rossinyol encara no havia acabat la carrera!

Mentre els americans s'ho creguin

L'edició parisenca del New York Herald publica, a cada arribada d'un paquebot procedent dels Estats Units, una llista comentada dels passatgers més notables que han desembarcat a França: stars, milionaris, fundadors de religions, bootleggers, autors...

En el número del 15 d'aquest febrer trobem el nom del Dr. Joan Esterlich, seguit d'unes dades segons les quals el nostre dinamic voluntàriament exiliat durant la dictadura per les seves opinions polítiques, tornava al seu país un cop caigut el directori.

Si suposem que el New York Herald està ben informat, hem de treure la conclusió que el directori ha estat cosa d'un parell de mesos o que el que aquell diari anomena Dr. Esterlich va tardar una mica més de sis anys a saber que hi havia dictadura, cosa incomprensible en un home tan voltat de secretaris, *dossiers*, *fixes*, *grooms* i *pes-caganguetes*.

«Conferentia Club»

André Billy ha vingut a Barcelona a parlar de Guillaume Apollinaire. La conferència de l'autor de *Apollinaire vivant* va anar acompanyada de la recitació d'alguns poemes del gran poeta.

Entre la distingida concurrència del Conferentia Club, però, hi havia algunes senyores sonores. Cal dir, amb tot, que el públic d'aquestes conferències sol guardar, generalment, una conducta exemplar. És clar que de vegades hi ha excepcions.

Com a comentari d'aquells versos que fan: *La rue est déserte — la concierge est malade — trois bacs de gaz — une femme poitrinaire...*, una d'aquelles senyores digué, amb tot l'espri de què es creia capaç:

— Sí, vaya: tots tarats.

Ja l'hem donat a conèixer

Local del Conferentia Club — és a dir, Hotel Ritz —, el dia que André Billy parlà de Guillaume Apollinaire. Un dels assistents fa una presentació:

— Eduard Nicol, el senyor Bredmann...

— Ah! — fa aquest darrer, de nacionalitat sueca, en un català treballós — ¿vostè és empleat de la Bernat Metge, i crític teatral a La Veu?

— Sí, senyor, sí — fa En Nicol, i afegeix afanyosament, tot estarrufat: — Que em llegeix?

— No: però llegeixo MIRADOR cada setmana...

Carrióniana

Teatre Romea, la nit de l'estrena de la farsa dramàtica d'Ambrosi Carrión *Molock i l'inventor*. S'ha acabat el segon acte i la gent s'aixequen de les butaques per anar al saló de descans. Salvador Bonavía i Josep Maria Planes van de costat.

— Definitivament — diu En Planes — és un Carrión sense sortida.

En Bonavía dona un cop d'ull a la sala, i afegeix:

— Sense sortida... i sense entrada.

Un ministeri llampec

Un cop entrat ja en màquina el present número, que conté, a la pàgina 3, una nota sobre la crisi francesa, arriba la notícia que el ministeri Chautemps ha estat derrotat en pendre contacte amb la Cambra.

Era de preveure que aquest ministeri no podia tenir una vida llarga, però no que fos tan curta.

Als seus components se'ls podria aplicar aquella frase d'una obra dels Quintero: «Le sorprendió la crisis cuando se probaba el uniforme.»

ELLS

tuació pública; però gairebé no sabem qui són i amb prou feines com se diuen. La dictadura ha deixat surar tres o quatre noms perquè el càrrec ho permetia. Als altres, amb la mania de protegir-los amb la censura, els ha deixat poc menys que inèdits. Potser ni ells ni nosaltres hi perdem res. Perquè no són uns homes els que se'n van, sinó un sistema. I és millor acomiadar-lo en bloc que per peces menudes.

El sistema que se'n va és la dictadura de la bona gent, tan dissortat com el de totes les dictadures. La bona gent creu que la política és l'art de la mentida, l'art de fingir una aspiració popular i fer-la servir en profit propi. Suposa que el poble és un infant sense voluntat ni malícia que necessita ésser manat perquè, deixat en mans dels que li fan creure que és l'amo, es maleja i s'en-vaneix i no creu als que li volen bé. Un bon bastó contra el poble i els que l'enverinen és per ella el remei suprem perquè és la manera de llaurar dret.

Ja s'ha vist el resultat. No pot sorprendre ningú. La bona gent ha fet el mateix que tots els que, per un motiu o altre, no creuen en la col·laboració activa del poble en les coses del comú. Tant és un militar, com un burgès, un obrer, un noble o un perdut. Fosats a manar sense control ni resistència, acaben tots tan malament com sabem.

Aquesta és la lligó que es pot treure del passat que acabem de sofrir. Durant la dictadura hem usat i hem abusat de la crítica de la dictadura russa, no perquè tingui un major interès per nosaltres el despotisme oriental, sinó perquè no teníem ni trobàvem una manera més justa, amb els lligams de la censura, de confondre en un mateix odi a tots els dictadors que són iguals. El nostre tenia l'avantatge de no haver-se complicat l'existència amb transcendentalismes polítics i socials. El seu sistema tenia la gràcia d'un cos nu, sense les plomes, medalles i altres ornaments de rei negre que tant plauen a Mussolini, ni l'aparell messiànic del bon mongol. Era la dictadura per la dictadura, l'art per l'art, com es deia en aquells temps que s'escrivia vida amb majúscula. Però la gent que va poder llogar era de la mateixa qualitat que el bon feixista italià o el bon comunista rus, amb la sola diferència que aquests juguen el paper del barba amb totes les seves conseqüències, mentre que els de casa tiraven més per caricatures.

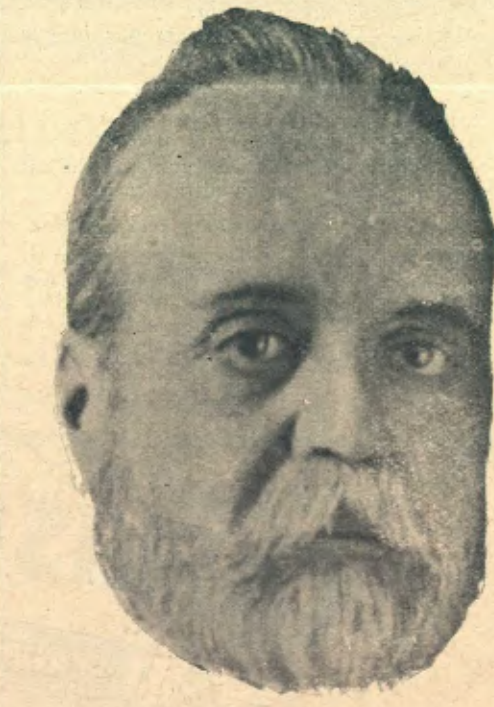
Cal veure per dintre una dictadura com l'hem vista nosaltres per comprendre que totes — deixant de banda el que puguin tenir de cruels segons el grau de resistència que trobin — siguin en definitiva una selecció a l'inrevés. És una institució tan baixa de sostre, que els homes no hi caben amb el cap alt, i s'ha de refiar dels que no en tenen o dels que el duen arran de terra pilotant amb les deixalles dels que se'n han anat. L'odi contra tot sentiment de dignitat intel·lectual és comú en totes les dictadures conegudes. En aquest ram no hi ha cap diferència, perquè la dictadura és la revolució d'una veritat simplista contra la densitat espiritual del seu temps. Per això nosaltres que hem conegut un Yanguas, ens podem explicar millor que ningú un Litvinof. El famós pla quinquenal de Stalin per l'utillatge nacional és per l'estil, i encara potser no tan bo, com el que li haurien fet el comte de Guadalhorce i Calvo Sotelo. El primer li hauria descobert salts d'aigua al mig de l'estepa i el segon li hauria demostrat que pagant les coses tres vegades el pressupost, sobre diners.

Si algun valor tenen les dictadures, és el de formar-se a desgrat d'elles en el recolliment interior del poble un sentiment de solidaritat social contra el perill d'una nova

sortit en bloc de les Corporacions que han ocupat des de fa cinc anys, i els acompanya l'esperança de tots nosaltres que no tornaran mai més. Entre ells segurament hi ha més d'un Topaze. Bé prou que se sabrà, però és ben cert que no hi pot mancar. En un règim de llibertat i de control ciutadà, Topaze ha de fer moltes marrades per guanyar voluntats i corrompe consciències fins aconseguir la impunitat del silenci. La dictadura li dona feta tota aquesta feina. Davant del podestà italià i de la cèl·lula soviètica Topaze és un albat. Però el paquet dels nostres és de tan poc pes, que el dany que hagi pogut fer la malícia de Topaze no és res comparable amb el que ha fet la insuficiència de la gent de bé.

Amb veritable plaer els donem comiat. Se'n van amb la por que els tiraran aigua perquè els atribuïssin moltes malifetes. Si fos per nosaltres, els deixàrem tranquils. La majoria d'ells no saben el que han fet, però nosaltres tampoc sabem si hem fet tot el que devíem. Bé està que els nous administradors posin les coses en clar amb el propòsit de reparar el dany fins on sigui possible. Si una part cau damunt de tots, serà el preu de la nostra culpa. I farem prou si ens serveix d'escarment.

Adéu Topaze; adéu la bona gent. Si us vénen a cercar altre cop, feu-los dir que no hi sou. Aquestes coses poden sortir bé una vegada, però són de malifair. Aproveiteu la sort que ningú no us coneix, i si algun, a la fi, ha de pagar els plats trencats, deixeu-los que els pagui per tots. L'oblit és un gran remei, i no és pas l'hora de les empentes l'hora de fer-se conèixer. Penseu que tot el que us ha passat és un somni. Potser viureu més contents que nosaltres, els que sentim tota la vergonya que aquest somni hagi estat realitat.

D. José Sánchez Guerra

que exposarà avui el seu pensament polític en una conferència pública a Madrid.

L'ex-president del Consell de la Monarquia, el ministre de la Governació que, com a representant del poder civil, va encetar-se un dia amb els parlamentaris que oferien la protecció del Parlament a les juntes militars de defensa; el diputat que en nom del poder civil del Parlament va estrangular abans de néixer la dictadura militar del general Aguilera; el cap de partit que s'expatrià en protesta del decret dictatorial de supressió del Parlament; el ciutadà que abandonà el seu exili per exigir la restauració constitucional del poder parlamentari

té la paraula.

EXILIATS DE LA DICTADURA A PARIS

Francesc Macià

Les grans vocacions

En Bernat i Duran té una veritable voluptuositat no sols per escriure les crítiques, sinó per llegir-les després als interessats. L'actriu Carme Díaz se'n sap ja un grapat de memòria.

Anys enrera, quan no posseïa diari on poder emetre els seus judicis, s'entretenia escrivint-les per al seu ús particular. Però si li venia a tomb, les encolomava, igual que ara, als coneguts.

Una nit, Girbal i Jaume, que acabava d'estrenar una comèdia, li demanà el seu parer.

—Porto ací, precisament, unes quartilles crítiques— contestà En Bernat i Duran. Se l'endugué sota un fanal i les hi va llegir.

Era una rebentada!

"Això matarà allò"

Ens conten una anècdota que immediatament traslladem. Un jove advocat, molt catalanista i molt d'esquerra, que darrerament era un dels puntals d'una fulla esquerrana desapareguda, és molt aficionat a les corrides de toros i al «cante jondo». No hi ha cursa que valgui la pena a la qual ell no vagi, ni hi ha «sesión de ópera flamenca» a la qual no assisteixi. L'altra nit era a la reestrena de *La copla andaluza*. El Niño de Marchena treballava amb entusiasme, i després d'un fandanguillo que va cantar amb molt d'estil, el jove advocat, sense poder-se contenir, exclamà dirigint-se al company de la butaca veïna:

—Aí! Això és capaç de fer-me perdre el catalanisme!

Coses d'En Serra

L'altre dia vàrem publicar un article que parlava del nostre pintor Serra i en ell un parell d'anècdotes. Avui ens en expliquen una altra.

Estaven reunits a l'Ateneu una colla de companys per anar a celebrar amb un sopar l'èxit d'una exposició d'En Marqués Puig. Era per aquells dies, ara fa un any, que En Palet i Barba feia un pou artesà a Terrassa. En Ventalló, engrescat pels misteris de la rabdologia, explicava amb molt d'entusiasme la tasca d'En Palet. Amb aquest motiu es va estendre en consideracions sobre la feina dels saurins i la misteriosa virtut d'aquests benemèrits ciutadans. Tots escoltaven encuriosits, fins que En Serra demanà una aclaració:

—I els saurins, què mengen?

Un aristòcrata de seny

L'altra tarda al Círcol del Liceu es troben un bûtxara i un títol nobiliari que ha estat batlle de Barcelona. Aquell és un nou ric, cridaner i atabalador; aquest és un home reposat que sap de què va i que vol viure tranquil.

El bûtxara agafa pel braç a l'aristòcrata i li diu:

— Escolteu, us haig de dir una cosa que us interessa molt.

— Digueu...

— La vostra amigueta us enreda...

I l'aristòcrata, amb un somriure als llavis, respongué tranquil·lament:

— No pas de sis a vuit.

La redempció d'En Pittarra

Podem donar la notícia que l'ira que va provocar en el cor d'En Pittarra fill la construcció del mingitori sota l'estàtua del seu pare haurà quedat una mica apaivagada.

L'altre dia En Josep Maria Jordà, conegut crític teatral i traductor de les millors obres dramàtiques de la literatura moderna, va passar per sota del monument del fundador del nostre teatre. No direm el que hi va fer, encara que tothom s'ho pensarà. El fet és que en sortir, un amic nostre que l'havia acompanyat li va dir:

— Ara En Pittarra fill podrà dir: Les aigües del Jordà han passat per sota l'estàtua del meu pare.

Cultura artística

Una persona acabalada, «indiano» resident a Madrid, de gran consideració social i soci del Real Círculo de Bellas Artes, va portar un amic nostre a visitar una exposició de pintura que llavors tenia lloc en l'esmentat Círculo. Com que la majoria dels expositors tenien predilecció per les natures mortes, bona part de pintures portaven el nom de «Bodegón» en un roseton posat a cada quadro. Després d'una estona de contemplar aquella exposició, l'«indiano» exclamava:

— ¡Caramba, este Bodegón, qué afición tiene a pintar comida!

RAMON BES & C.^a

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1, i Via Laietana, 4. BARCELONA
Teléfono 15524 - Apartat 896
Direcció telefàtica: DANIBES

BANCO HISPANO DE EDIFICACIÓN

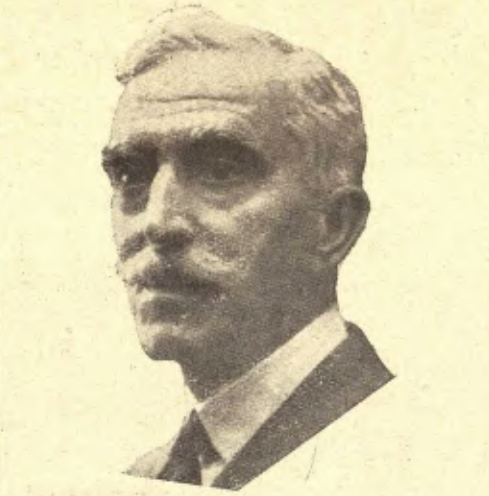
REAL SOCIETAT COOPERATIVA DE CRÉDIT
Avinguda Conde de Peñalver, 8 i 10 - MADRID

Casa pròpia, finca rústega, cancel·lar hipotecas, diner per negocis, dots per la vellesa, s'obté subscribint-se al Banco Hispano de Edificación.

Informes: DELEGACIÓ PROVINCIAL - Roselló, 315 - BARCELONA - Tel. 70021

Quan es va saber que Francesc Macià havia d'arribar a París, uns quants catalans teníem ganes d'anar-lo a rebre. Però ningú no sabia ni el dia ni l'hora en què arribaria.

El cert és que una tarda vaig trobar al meu hotel una carta certificada arribada de Barcelona. A dins hi havia un xec per va-

lor d'uns milers de francs i una carta escrita a màquina que deia, poc més o menys, això: «En nom d'una persona que ens dona garanties de vostè, li hem de demanar un favor. Francesc Macià és a l'Hotel X. Encara que vostè no és dels nostres, el sabem home íntegre i liberal i voldríem que fos pel seu mitjà que rebés els primers diners del nostre Avi. És un favor que li agrairíem molt. Vol encargar-se d'aquesta missió fins que hàgim organitzat els nostres serveis?»

Alguna cosa més, escrita a mà, deia la carta anònima del tot. Em vaig creure obligat a acceptar l'encàrrec honorífic. I em vaig presentar a Francesc Macià, a qui jo no havia vist des de l'any 1918 en ocasió d'un míting a Mataró.

Per cert que servo d'aquest míting una anècdota pintoresca que fa referència a Macià i al que signa. Pujarem al tren Marcellí Domingo, Francesc Layret, Julià Besteiro i Francesc Macià. Aquest arribà a l'estació molt abans de sortir el tren i pujà al vagó de segona d'un tren de la marina. La conversa convergí immediatament a la política i Macià, vehementíssim aquell dia, feu una rebentada total de la vida política de Madrid. Després de la política, rebentà el clima, els costums, la vida i fins les fondes. Tot. Quan va arrencar l'express de Madrid, En Macià es girà i digué: «Bon vent! Ja compadeixo els que hi van», etc., etc. Jo estava mig avergonyit al fons del meu seient i més tard, quan la conversa es generalitzà, xerràrem llargament. Amb això jo vaig sentir que Macià preguntava a Layret: «Com es diu aquest xicot?» I abans que Layret pogués contestar vaig interrompre dient: «Home, ja em dispensarà que em digui Madrid...»

Vaig entrar a l'hotel que m'havien indicat. En Francesc Macià anava d'americana, tenia un tipus perfectament britanitzat i anava molt ben aïtat. Un cop assabentat de la meua visita em va remetre i em va dir:

— Ara li faré un rebut.

— No, no, de cap manera.

— Sí, sí... En aquestes qüestions de diners cal ésser molt delicat. Tingui, tingui... I em va signar un rebut.

Llavors jo no vivia a París. Vivia a Neuilly-sur-Seine — una mena de Sarrià de París — i rebia cartes i diners per l'Avi com tothom li deia. Els hi portava quan podia, el mateix dia o retardant un parell de dies, perquè la feina o la distància moltes vegades no em permetien llargs viatges urbans.

Francesc Macià va muntar immediatament una Oficina d'organització. La primera, a la Cité Bergère, entrant pel faubourg Montmartre. Era en un quart pis d'un edifici destinat a oficines. En Macià es féu de seguida amb dos o tres secretaris — els noms dels quals se m'han esborrat de la memòria — i inicià la seva tasca. Sobre una taula hi havia un mapa de Catalunya i, damunt del mapa, tot d'aigües clavades que lluien unes banderetes violades.

En Francesc Macià es guanyà de seguida una gran consideració per part de tothom, fins dels que no eren catalans, com Carles Esplà, Ortega i Gasset i d'altres. Al principi d'ésser a París, venia a la Rotonda. Però aviat es va cansar de tant sentir xerrar. Ell era a París per alguna cosa més que per conspirar a les taules del cafè del boulevard Saint-Germain, on estava establert el Centre Català o a la terrassa de la Rotonda. Un dia vaig presentar el jove pintor Pruna a l'Avi. No oblidaré mai la impressió que em va fer que En Pruna, amb aquell aïret «jemefichiste» que té, tractés de vós a En Macià:

— Perquè vós... Jo crec que vós... Voleu dir...

Jo no és pas que veíeu En Macià com un ídol, però el tractava com els altres amb el respecte degut a un home superior.

Un matí em desvetllà un cop de telèfon. Marcellí Domingo havia arribat a París i volia conversar amb En Macià. Li vaig advertir que precisament perquè jo era corres-

ponsal d'uns diaris de Madrid, no volia intervenir per res en cap combinació, però vaig anar a cercar En Macià, que ja havia canviat d'hotel diferents vegades i que aleshores, si no recordo malament, era a l'Hotel du Brasil o una cosa semblant.

La policia en aquell moment ja estava al corrent de tot i seguia a tothom. En Macià era el conspirador més vigilat.

En entrar En Macià a l'habitació de Marcellí Domingo, s'abraçaren tots dos. En Domingo té una manera especial d'abraçar la gent que li és simpàtica. Primer somriu, després allarga el braç dret amb la mà ben oberta i s'avança.

En Macià es deixà abraçar i es va asseure en un butacó:

— Hola, gran home... — inicià En Domingo.

— Què hi ha per allà baix...? — Preguntà Macià.

— Per on? Per Madrid?

— No, home, no, per Catalunya.

— No en vinc de Catalunya. He arribat de Madrid, per Hendaya.

— I què passa?

— Per ara, no passa res, però... passarà!

— Voleu dir?

— I tant!

— Bé, però, i de la qüestió catalana?

— Mireu, Macià, la qüestió catalana pot quedar resolta dins d'una república, però mai, mai, en un règim dinàstic.

— I dins d'una república, voleu dir que seria total la solució?

— Qui sap! Aquestes coses no es poden preveure mai. Els fets polítics no es poden organitzar, neixen i es descabellen en la realitat. I vós, Macià, què feu?

— Jo? Treballo?

— En què?

Francesc Macià davant la tomba de Francesc Català, mort a Brussel·les

— Treballo. Ja veureu com jo faré alguna cosa de positiu. Podré fracassar, però provaré. Ja ho crec que provaré. Em sento més jove que mai.

I m'he oblidat, de moment, de tota la resta del diàleg.

Pocs dies després vaig trobar Josep Pla. Josep Pla llavors no pensava escriure la seva obra cabdal: *Cambó* (dos volums publicats i un, el millor, en premsa). Col·laborava en periòdics catalans que no s'editaven a Catalunya, i tenia una visió del problema català ben diferent de la que té ara.

Anàrem a veure En Francesc Macià i parlàrem llargament de la situació política, de la correspondència que rebia i del que pensava fer. L'Avi volia anar a Amèrica, a Bèlgica, donar unes conferències, etc., etc.

— Indubtablement — digué En Pla a la sortida —, aquest home és l'únic que pot fer alguna cosa de precís i concret. No hi ha pas ningú que ho vegi tan clar com ell.

Una nit jo volia anar a veure Harry Pilcer en una revista que feien al Palacé. Per no perdre temps vaig entrar a menjar qualsevol cosa a can Borràs — un català que té una botiga de gelats al faubourg Montmartre, on mengen molts catalans i on generalment anaven a parar tots els arribats de nou. En entrar em vaig tro ar que s'anaven a entaular en un recó a l'esquerra aquests importants personatges: Francesc Macià, l'aspirant don Jaime de Borbó, el marquès de Villorres, representant seu a València, el polític tradicionalista Esteban Bilbao (que més tard es passà a la U. P. i presidí la santa Diputació de Viscàia, que com tothom recordarà està presidida pel Sagrat Cor de Jesús), el fill del comte de Melgar, l'antic secretari de don Jaime, i que feia la tasca del seu pare prop del «R...», i un periodista lleidatà a qui no he demanat autorització per a publicar el nom.

Vaig saludar tots els reunits, m'invitaren a seure a la taula amb ells.

La conversa es va descabellar en castellà, naturalment.

D. JAUME. — Tenia mucho, mucho interés en conocerle a usted, señor Macià...

MACIÀ. — A mí tampoco me ha sabido mal.

VILLORRES. — El Señor (el Señor era don Jaime, a qui tots els seus tractaven en tercera persona com una majestat autèntica) es un hombre muy liberal.

JO. — ¿Sí?

BILBAO. — Es uno de los hombres más inteligentes de nuestra patria. Hablan de las monarquías absolutas. De haber una monarquía absoluta en España, no hubiera habido el bochorno del accidente político actual. Una monarquía como la nuestra, fundamentada en las libertades regionales, los fueros y las autonomías, tendría una libertad de desarrollo superior a la de ahora.

D. JAUME. — En suma, ¿ustedes aspiran a la división absoluta?

MACIÀ. — De momento, sí.

D. JAUME. — ¿Usted cree conveniente esto?

MACIÀ. — Yo no sé si lo creo conveniente o no, pero de momento, para que dos personas puedan pactar, deben tener una personalidad propia. Creo que los trozos volverían a concatenarse, naturalmente, pero mediante un pacto que pondría a salvo la personalidad de cada uno.

D. JAUME. — Pero, podría haber algunas cosas que deberían depender de un solo poder: representación extranjera, brazo armado, unidad monetaria...

MACIÀ. — Sobre todo esto podríamos ponernos de acuerdo y nos entenderíamos.

D. JAUME. — ¿Usted cree?

MACIÀ. — Sí.

D. JAUME (al marquès de Villorres i a Esteban Bilbao). — Igual, igual que debería organizarse nuestro reinado. En esto nos ponemos de acuerdo. (A Macià.) Yo creía que había otras causas más hondas de división. Esto es un mal menor y circunstancial. De momento que usted, el ala extrema del problema, ve una posible unión sobre tres aspectos importantes, lo demás importa poco, porque con la comprensión y la buena voluntad, la inteligencia y la cordialidad todo lo demás se arregla.

MACIÀ. — Ya, ya, pero de momento, de momento, precisa, concretamente una libertad de acción para que la soberanía sea completa y los acuerdos de la masa sean fiel reflejo de su voluntad. Esto, esto es lo que no nos querrán conceder nunca por las buenas.

D. JAUME. — Si de mí dependiera, le aseguro a usted que sí.

BILBAO. — Es que nuestro «R...» es muy liberal.

VILLORRES. — Las gentes sospechan en nosotros una derecha que no existe. Lo que

sucede es que en España se complica el problema de la derecha con el problema religioso. Se puede ser fundamentalmente religioso y ser de un izquierdismo aterrador, y se puede ser ateo y ser de derecha...

D. JAUME. — Claro, claro... Vea usted Clemenceau, es un ateo y es completamente de derechas; vea usted Romain Rolland, es religioso y en cambio es de izquierdas...

BILBAO. — Qué cultura tiene nuestro «R...», ¿verdad?

La conversa prengué altres camins. La situació política, el govern del senyor Primo d'I Rivera, etc... De moment no vull parlar d'això. Ho diré en un llibre que tinc en projecte.

JO. — Yo quisiera hacerle una entrevista...

MELGAR (fill). — Esto pídamelo a mí...

Hay que observar el protocolo. Directamente no puede pedirle nada.

JO. — ¡Ah! Me interesaría hacerle una entrevista a D. Jaime.

MELGAR. — Venga mañana: Avenue des Champs Elysées y hablaremos de la entrevista.

D. JAUME. — Con mucho gusto. Venga usted a verme. Leo sus artículos. Soy un gran lector de periódicos. Ahora me irá a casa y me leeré todo el número de Le Temps. Lo leo hace más de veinte años todas las noches. Venga usted a mi casa y le recibiré con mucho gusto.

MACIÀ. — Lo que yo digo es que lo que hay que hacer es liquidar este gobierno.

D. JAUME. — Esto creo yo.

BILBAO. — Y yo.

VILLORRES. — Y yo.

EL PERIODISTA LLEIDATÀ. — Y yo.

(De l'entreviu amb D. Jaume i d'altres coses en parlaré en una altra ocasió.)

Me'n vaig anar de París ben convençut que Francesc Macià faria alguna cosa. En ell s'endevina un home ple de convicció i d'honestat. Discutit com a polític, com a cabdill, com a organitzador, ningú no ha discutit mai la seva dignitat.

FRANCESC MADRID

L'APERITIU

Carnaval.—La senyora B. m'havia parlat d'un carnaval estrany, en l'alta muntanya de no sé quin país. Una mena de processó boja en mig de la nit, en un bosc molt negre carregat de neu i d'avets silenciosos.

L'obsessionava el record d'unes sabates molt petites, unes sabates de satí color porseme, que s'anaven enfonsant lentament entre la pinassa amanida de neu i de fang negre. La disfressa era d'un pintoresc de somni, unes gasses que flotaven dins l'aire de la nit com les meduses a dins de l'aigua.

La senyora B. tenia aleshores quinze anys, el cor li cantava com un cascavell en el centre de la caixa del pit. La carn blanquíssima, lluent i tèbia relleixava per la seda de la camisa com una anguila mansa. De tant en tant la processó carnavalesca despertava un becadell ensoportat entre la molsa que es posava a volar en ziga-zaga amb una larva verda enganyada al bec.

Recordant aquesta nit meravellosa la senyora B. prenía tot l'aire d'una nina de porcelana, els ulls se li tornaven de vidre, i li queia dels dits un cigarret amb la cua pintada pel vermell del llavi. Era un vermell aclarit i trist, com el d'aquelles fruites japoneses d'una frescor cafre que esmussa les dents.

El marit de la senyora B. se la mirava tot embrutit semblant a una bèstia estranya que es disposés a engolir dues dotzenes d'ostres.

Altres imatges vagues de Carnaval em passen ara per la memòria.

Recordo que quan jo era un marrec la cosa que em produïa un trasbals nerviós més agut era anar a veure les màscares a la Rambla. Aleshores encara hi havia homes que es vestien d'elefant i de llop. Aquells caps de llop de cartó amb bigotis de pèl de cavall, sobre un vestit de llustrina escarlata, em tenien el cor robat. Pensava en els contes de Perrault, més ben dit veia les estampes d'aquelles històries com es passejaven entre els pardals i les floristes.

Una vegada un d'aquests llops amb aquella veu mig de pederasta mig de violí desafinat, que feien les màscares de començament de segle, recordo que em va donar un caramel àcid, que no em vaig atrevir a menjar, i el vaig guardar molts dies com una pedra misteriosa. També recordo perfectament que aquest caramel m'el va robar un gos al qual jo havia salvat la vida. El dia que em vagui contaré la història d'aquest gos.

En aquella època hi havia les màscares i els mascarons; aquests darrers jo no els havia vist mai, perquè rondaven a altes hores de la nit, només en sentia el soroll frenètic al carrer, a la sortida del teatre Olimpo que era davant de casa meua. Els mascarons em feien por com les bruixes de les històries d'Andersen que jo llegia petant de dents. Em contaven facies horribles d'aquests estranys disbauxats, que el dimarts de Carnaval passaven pels carrers més agrestes, fent paròdies sacrílegues que acabaven a garrotades i a trets de la policia. Vaig sentir a dir que a l'hospital hi havia un d'aquests éssers estranys, disfressats de canonge i degollat com un vedell que la nit anterior havia fet grans procacitats, amagant una barbassa negra sota la careta de cartó.

De les brutalitats del Carnaval en recordo una que em produïa una tristesa líquida especial, que a les nits no em deixava dormir. Em refereixo als famosos «esguerrats» que passaven per sota els balcons de casa meua. Es tractava de personatges mancats d'algun braç o alguna cama, amb disfresses canalles i solemnes; recordo que es destacava sempre una samarreta ratllada de vermell i una cara tota impregnada de llustre de les sabates. Els «esguerrats» eren excèntrics musicals, especialitzats en els instruments de vent. Feien una xaranga diabòlica, i els aires que tocaven eren o bé una marxa militar, o una havanera antiga d'aquelles del temps dels barcos velers i dels negocis amb les colònies.

No fa gaire he vist a París els trinxeraires de Borrah Minévitx. Aquest número de music-hall, que em penso que és dels més forts que avui dia es passen pel món, em va recordar tota l'esqueixada incoherència dels «esguerrats» del meu temps de criatura. No hi ha dubte que aquella gentussa deixada de la mà de Déu havia endevinat aquest grotesc de clínic i aquest excèntricisme desinflat que avui dia està de moda en els escenaris de luxe.

Ara el Carnaval em fa l'efecte d'una cosa agonitzant i vergonyant que ni té les aptituds de fer plorar. És particular que un se pugui sentir tan absent de certes coses que en altres èpoques t'han fet bullir les mirades, com si la nina dels ulls se't convertís en cristall fos. Encara que em diguin de formar part d'un jurat de ball de disfresses, no sé què pagaria per no veure a les primeres hores de la matinada aquelles noies que passen pels carrers, amb el rimel dissolt, amb una pell de conill arrapada a la nuca, i amb quatre paperets en ganxats al cabell, que no se sap ben bé si són quatre gotes de bilis o quatre gotes de felicitat.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Aquest número ha estat passat per la censura governativa

contra los dolores de cabeza, muelas y oído; neuralgias, jaquecas etc. Aumentan las fuerzas sin atacar el corazón ni los riñones.

La memòria del general Arlegui

Arreu d'Espanya han estat trencades a cop de pedra multitud de làpides que donaven als carrers, a vegades als carrers de vell prestigi, els noms dels homes de la Dictadura. Aquests cops de pedra són espurnes que anuncien jornades que mereixeran els honors de l'aiguafort o de l'estampa revolucionària.

Potser no calia fer-s'hi a cops de pedra perquè els ajuntaments d'elecció popular sabran corregir aquestes exhibicions de vanitat dels homes del règim que ha tingut el mèrit de fer virar la història d'Espanya cap a una direcció oposada als seus esforços. A Barcelona, entre les làpides que han de caure hi ha la que dona el nom del general Arlegui al carrer de les Magdalenes. Però, si en molts casos és preferible que sigui l'Ajuntament el que rectifiqui els acords de la Dictadura, en aquest cas no es podria aconsellar que la làpida col·locada a la cantonada de la comissaria de policia caigués a cops de pedra.

Una proposició demanant que el carrer de les Magdalenes conservi el seu nom antic pot fer el servei de permetre que els regidors es comptin i es situïn davant d'un afer tan significatiu. Treure la làpida que dona el nom del general Arlegui a un carrer, és un acte de pietat. I aquest acte de pietat hauria de fer-se sense soroll, sense que ningú s'hi oposés. L'Ajuntament podria consultar-ho bonament a les institucions de les quals el general Arlegui havia format part. No crec que ningú, si les negociacions fossin ben conduïdes, s'atrevis a objectar-hi res. El sistema més piados, més elegant, seria aquest. Però si algú hi feia observacions, l'Ajuntament podria fer ús del seu dret.

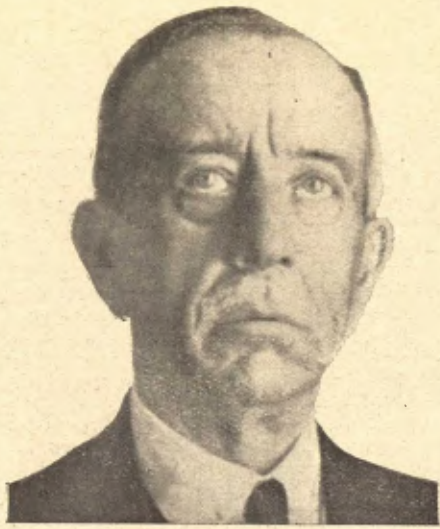
Només un ajuntament d'inconscients podia intentar perpetuar el nom del general Arlegui, cap de la policia de Barcelona durant un període tràgic. No m'atreuria a acusar un difunt, però la seva memòria va lligada a un període tenebrós que els vermells i els blancs recorden amb horror. Fent-li favor, el mínim que d'ell pot dir-se és que la seva política fou un gran error, i que aquest error va costar, malgrat una bona intenció que piadosament podem acceptar com a versemblant, molta sang.

Parlant amb més franquesa, i sense excloure'n tampoc un gran marge de pietat i de llàstima, potser seria més exacte creure que el general Arlegui era un malalt.

Els que intentessin mantenir al seu lloc la làpida de marbre que dona el nom d'a-

quest espectre al carrer de les Magdalenes treballarien eficaçment contra la memòria del general. La memòria del general demana terra, molta terra: l'oblit és la única flor que li podeu dedicar sense recança. Suposo que no hi haurà ningú que pretengui que els metges psiquiatres i els novellistes psicòlegs s'apoderin d'aquest mort. El comte d'Espana, que tant ha fascinat a Pio Baroja, quedaria petit.

En els països on el respecte a la vida humana i als ciutadans són sentiments vius, un afer com el d'aquesta làpida mobilitaria la Lliga dels Drets de l'Home i totes les associacions liberals. Potser val

MANUEL BRUNET

més no fer soroll. Algú sabrà agrair-ho. Però la làpida ha de desaparèixer. És un deure del primer Ajuntament que tingui sentits. L'acord pot ésser pres en alguna sessió ben aprofitada entre cinquanta acords. Amb una veu com una cantarella sense accent, el secretari llegirà els cinquanta acords i ningú no hi farà cap comentari. I un dia a primera hora del matí, gairebé clandestinament, com aquell qui col·loca una estatua més a la plaça de Catalunya, un paleta i un manobre clavaran a la cantonada del carrer de les Magdalenes i la via Laietana una làpida que dirà: «carrer de les Magdalenes». I centenars de magdalenes de carn i ossos agrairan aquest acte de justícia.

La política a Madrid

El pastisser en desgràcia

Ja que hi som posats, es veu que hi ha pressa. Cal no perdre el temps i no deixar-se res per demà. Arribada l'hora de la revisió, ve d'un pam i adhuc d'un dit. Es fila prim, i els que s'han passat prop de set anys a la vora del foc, a casa, ara prenen revenja i crec que fan bé.

L'upetisme en desfeta, dissolta l'Assemblea Nacional, es veuen arreu gents adalades que cerquen sopluig i benestança en els indrets antics, tot pensant que no els tindran en compte les desercions antigues. És una mena d'esport frenètic, a la desesperada. Es clar que contra aquest vici de demanar hi ha la virtut de no donar. I val a dir que els que ara tornen, en certs indrets polítics, a remenar les cireres són uns veritables virtuoses. Entre burots i teòlegs, ho escorcollen tot i no deixen passar res que sigui de pago o de penitència.

Els polítics, retornats suara a l'activitat després d'un forçosa reclusió i abstinència, es venen d'aquells correllionaris que, en la fretura i prujia de figurar i d'influir, es passaren, més o menys obertament, a l'altre bàndol, amb pretextos farisaics i habilitosos.

Aquest és el cas, com a exemple, del senyor Prast, acreditat pastisser, president de la Cambra de Comerç de Madrid. De molt temps el senyor Prast, que era senador, venia essent tresorer del *Círculo Conservador*, i per atendre amb certa dignitat la vida social d'aquella entitat havia suplert en ocasions la penúria econòmica de què el *Círculo* — impossibilitat d'ésser viciós — patia. D'aquesta manera arribà el *Círculo* a ésser di deutor d'unes quantes — moltes — mil·lis pessetes.

El senyor Prast creia, doncs, amb bastant fonament, ben assegurada tant la seva tresoreria com la influència política que se'n despenia.

Però heus ací que reinstaurada la normalitat, la vida del *Círculo Conservador* i elegit President el senyor Bugallal, aquest, d'acord sens dubte amb els seus companys, ha sorprès el confiadíssim, acreditat i creditor tresorer amb una greu determinació.

Resultant que el senyor Prast ha estat vice-president de l'Assemblea Nacional i considerant que aquest sol fet demostra inequívocament conomicatàncies, el senyor Bugallal — president — ha invitat, amb tota cortesia el senyor Prast — tresorer — a presentar la dimissió del seu càrrec. (I segons diuen, el *Círculo* ha pagat al senyor Prast el que li devia.)

Melangiosament, l'ex-senador pastisser ha restat astoradíssim. Ultra les raons intrínseques del seu conservadorisme, mai dementit i més segur que una gema de coco; ultra la seva història i la seva actuació en la intimitat del *Círculo Conservador*, el senyor Prast creu que pot aportar raons i motius suficients i decisius per a explicar la necessitat en què es veié d'acceptar el nomenament de vice-president de l'Assemblea.

I, mentre rumia dolçament — com li correspon — quina serà, en l'esdevenidor la seva actitud, no s'amaga pas de dir a qui vol sentir-lo:

— Jo, què caram! em dec a la clientela. I si vaig ser vice-president de l'Assemblea ho vaig ser per indicació del primer client del Regne.

R. M.

Mirant a fora

La crisi francesa

La Cambra francesa travessa encara una crisi de majoria. Resolts els problemes que feien necessari el govern Poincaré, els partits han reprès les seves lluites una mica desorientats, per no haver-hi a les Cambres, elegides encara sota el signe de Poincaré, una majoria orientada en un sentit determinat.

Les personalitats amb categoria de President de Consell desitjarien un govern de concentració que anés des dels radicals socialistes fins al grup Marin, amb un programa de realitats. Tardieu, en constituir el seu ministeri, no va poder fer-ho per haver-li negat els radicals socialistes la seva col·laboració. I va haver de fer un ministeri de dreta. Ara Chautemps ha volgut fer el mateix, però li ha estat negada la col·laboració de les dretes tendència Tardieu, i ha tingut de constituir un ministeri d'esquerres com el de l'any 1924, amb la promesa que els socialistes l'ajudaran.

Això vol dir que la línia que divideix els partits d'esquerra i dreta a França és ben clara, i que uns no volen col·laborar amb els altres si no és ocupant el lloc més important.

La crisi ha estat provocada per una qüestió de política interna: la discussió del pressupost. El govern defensava una política d'economies, mentre la Cambra i el país en general reclamaven una política de reducció d'impostos. Aquesta serà la política de Chautemps, però al costat d'això el canvi de govern representarà, si se sosté, una nova onada de liberalisme a França.

Alguns esdeveniments, aparentment sense importància, demostren que a França s'exercia una mica la política de mà forta. L'ocupar el ministeri de l'Interior un radical socialista — el mateix President del Consell — segurament farà canviar aquesta orientació. De moment ja s'anuncia una amnistia dels autonomistes alsacians, que segurament s'estendrà als altres detinguts polítics.

Els començaments de Stimson

— Stimson — comentava un senador americà en una recepció donada en honor de la delegació americana a la Conferència naval de Londres — ha fet bé d'endur-se'n dos senadors. Així — afegí — quan es presenti davant el Senat per demanar la ratificació de l'acord, almenys tindrà dos vots.

La frase va ésser molt celebrada. Tant que el senador americà va voler explicar els començaments polítics de Stimson.

Stimson era un geniet remarcable. Un dia el President Roosevelt es passejava a cavall amb el seu secretari d'Estat a Guerra, l'eminent jurista Elihu Root, quan va veure un jove que feia evolucionar el seu cavall d'una manera admirable.

— Quin geniet tan formidable — exclamà el President.

— És un dels meus secretaris, el jove advocat Stimson — respongué Elihu Root.

— Digueu-li que vingui.

Al cap de poc Stimson era presentat al President Roosevelt. Aquest li va agafar gran simpatia i l'ajudà durant la seva vida, encarrilant-lo en la magistratura i la política.

"Bon jour, André"

Es cosa sabuda que una vella amistat uneix André Tardieu i Léon Blum. Des dels temps en què estudiaven junts, s'han relacionat sempre com a bons amics, i actualment és diu que de tant en tant es troben a casa una amiga comú, on es llegeixen poemes i es comenten els fets del dia.

Tant és així que, malgrat ésser dos homes de tendències ben oposades, quan es troben en els pasadissos de la Cambra de diputats es saluden molt afectuosament.

— Bon jour, André — diu Léon Blum, allargant les dues mans al seu amic.

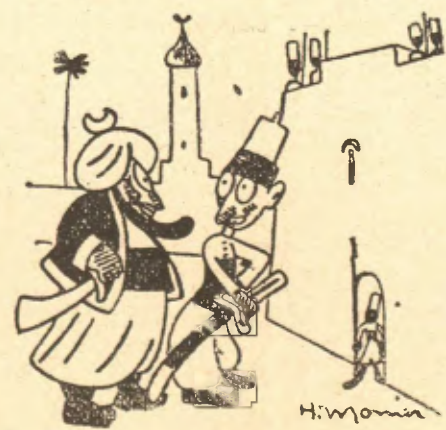
— Bon jour, Léon — respon amablement Tardieu.

Aquestes salutacions tan afectuoses d'verteixen molt els diputats francesos. I aquest Bon jour, André ha passat a ésser en la Cambra una d'aquelles frases que totes les penyes i còrcols posseeixen, que dona un cert aire d'espiritualitat inclús als més negats i que, ben col·locada en la conversa, és un èxit entre els iniciats.

L'humor de Snowden

Sembla que Snowden, a despit de la cara que fa i dels discursos agres, és un inexhaustible contador d'anècdotes. La que segueix la contà a la recent Conferència de La Haia.

Durant la Conferència de Londres, quan es tractava de posar a la pràctica el pla Dawes, unes quantes dames angleses que havien vist entrar Lloyd George a la barberia, van demanar al barber que els guardés un rull dels cabells de l'il·lustre home d'Estat. Però la demanda no va arribar a temps i quan el barber la va rebre, Lloyd George ja havia sortit. Per sort, en aquell moment entrà Jasper a la botiga. El barber, per complaure les dames, es guardà alguns cabells de l'home d'Estat belga i els envià com si fossin de Lloyd George.

A CABUL

— Ja fa tres mesos que tenim el mateix rei. No trobeu que això comença a ser ensoport?

Singular aventura de dos aspirants a soci de la U. P.

— Un bon tema de reportatge? Rumiem, rumiem...

Això passava divendres, a les vuit del vespre.

Cinc minuts després: — Ja el tinc. Aniré a fer-me soci de la Unió Patriòtica.

(Veus del poble: «I ara!» «T'has tornat ximple!» «No gosaràs!» «Et coneixeran!»)

L'endemà, el dibuixant Valenti Castany i un servidor voltàvem per Barcelona a la recerca d'un local de U. P. Ens havíem oblidat un detall: de cercar de bones a primeres l'adreça d'un cercle de l'ex-popular partit.

— De totes maneres, ja en trobarem algun — ens vàrem dir.

Ha arribat l'hora de remoure les aigües calmes de l'escepticisme d'aquesta mena de secretari. I li fem el següent discurs:

— Vostè ho troba estrany? Així estem d'ànims? Sí que la pujarem dreta! Sàpiga, senyor, que aquests són uns moments de prova per als veritables patriotes. Ara és, precisament, quan s'ha de demostrar la fermesa de les nostres conviccions, etc., etc.

El bon home escolta la nostra peroració amb un aire resignat, una mica de somriure als llavis. Quan hem acabat, ens diu, amb un to protector:

— Bé, bé, no s'ho prengui així. Ah! si tots fossin com vostès, d'altra manera aniria.

Sembla arribat el moment de dir una bona frase:

— Els que no siguin com nosaltres, ni falta que ens fan.

El senyor de la veu trista està positivament desconcertat. Es veu que, per ell, constitueix un espectacle exòtic i incomprensible. Per únic comentari, fa, aixecant els braços enlaire:

— Ah!, joventut, joventut...

I, després de convidar-nos a seure, continua:

— Ja ho veuen. No hi ha una ànima en tota la casa. I així estem cada dia. Com a novetats remarcables, després de la caiguda del Directori, només hem pogut constatar la desaparició de la màquina d'escriure i d'un arxivador.

— Aneu a saber — intervé En Castany —. A la millor és una broma que els ha gastat algun soci de mèrit...

El nostre home accepta l'acudit amb bona cara. En l'habitació flota una tènue atmosfera de confiança i tot fa preveure que dintre cinc minuts ens farem les grans confidències.

— ¿Què hi ha de veritat — preguntem — amb tot això que s'ha parlat de les desercions i de la gent que feien cua per venir-se a donar de baixa?

El possible secretari, contesta:

— És diuen moltes mentides. ¿Vostè creu que la gent tenen la bona fe de fer cua per anar a donar-se de baixa? És molt més senzill de no pagar el rebut al cap del mes. Això és el que suposo que faran la majoria. Per altra banda, vostès ja poden haver vist que això presenta l'aire d'una liquidació general. Hem deslogat el pis, cadascú s'emporta el millor que pot... Per això m'estranya que vostès vinguin ara a fer-se socis. Créguin-me: el millor que poden fer és deixar-ho córrer. Vostès són prou intel·ligents per tenir les seves raons que els aconsellen de fer-se socis de la U. P. Jo, en canvi, tinc els anys, i qui diu els anys, diu l'experiència. I ara veig clar que això és un plet perdut.

Fem un darrer esforç per donar una injecció d'optimisme al nostre home.

— Com s'entén un plet perdut? — cridem —. Ara més que mai!

— Ara més que mai? Això també ho deien en un cercle carlí de barriada del qual vaig ésser conserge quatre anys i mig. Ara més que mai! Ja veu quina cara fan els carlins, pobrets. Em penso que encara ho tenen més mal parat que nosaltres.

Aquest home ha dit nosaltres, per pura galanteria.

Continuem:

— Així, no hi ha manera de poder-se apuntar soci?

— Està clar que hi ha manera! Ja miraré si trobo alguna fulla per omplir...

Remena uns quants calaixos, sense resultat.

— No hi ha res aquí — diu —. No sé pas on paren els papers. Si vingués algú de la junta, encara... Però, si volen que sigui franc, em sembla que serà millor que vagin a algun altre casino. Al Paral·lel, per exemple. Em penso que encara no han tancat.

Ens aixequem. Travessem la sala deserta, el rebedor desert. Quan som a la porta, el bon home ens obre el cor, i ens diu, amb beu baixa:

— De debò es volien fer socis?

Es veu que contestem amb poca convicció, perquè ell reprèn, somrient:

— Ah! joventut, joventut!

I, seguidament:

— Escoltin: que tindrien un cigarret?

Perquè m'he quedat sense tabac.

Si la cosa arriba a durar deu minuts més, estem segurs que tots plegats acabàvem plorant.

JOSEP MARIA PLANES

ESTUFES - BRASERS - CUINES

Carbons PERMANYER

Clarís, 13. Teléf. 10723 - 52081. Barcelona

Excursió en autocar Pullmann

La pròxima sortida per a SEVILLA tindrà lloc

el dia 18 de març de 1930

visitant Lleida, Saragossa, Monestir de Pedra, Alhama d'Aragó, Madrid, Còrdova, Sevilla, Antequera, Granada, Múrcia, Alacant, Alcoi, València, Castelló, Tarragona i Barcelona.

Ptes. 775, per persona

Hotels de primer ordre selecte.

15 dies de viatge.

Pròxim dia 10 d'abril

Sortida extraordinària amb motiu de la Setmana Santa

15 places màxim

DEMANI FOLLETONS

VIAJES MARSANS, S. A.

Rambla de Canalotes, 2 y 4. - BARCELONA

TOS

BRONQUITIS, CATARROS, ASMA, etc. La verdadera medicación balsámica la encontrará con el uso de las

PASTILLAS MORELLÓ

Feu fer els vostres gravats en la **UNIÓ DE FOTOGRAVADORS**

CORTS, 481 : Telèfon 33421

LES LLETRES

LA BATALLA D'HERNANI

París, 25 de febrer de 1830. De la una a les tres de la tarda, el carrer de Montpensier es troba envaït per una pintoresca i animada multitud. Cabells llargs, barbes esgarriades, personatges guarnits de la manera més estranya: capes espanyoles, barrets punxaguts, barrets amplissims, peces de vestir medievals, del segle anterior; randes, brodats, velluts, satins. Són l'exèrcit dels *Jeune France* que, aguantant tan bé com poden les burles dels passants i badocs i de tant en tant alguna pela de taronja o alguna patata que els llença entre cap i coll un o altre salvatge antiromànic esperen que els obrin les portes del *Théâtre Français*, on s'ha d'entrenar aquella nit *Hernani*, o *l'Honneur Castillan*, de Victor Hugo.

Després de l'*Henri III*, de Dumas, estrenat el mateix mes de l'any passat, i l'*Othello*, traduït per Vigny, que havien fet ja trontollar l'imperi de les *perruques* acadèmiques, era esperada l'estrena d'*Hernani* com a triomf definitiu de Romanticisme.

Per a la solemnitat de l'estrena, s'havia mobilitzat tota aquella joventut intel·lectual i apassionada que portava dintre seu, en mig d'alguns talents de positiu valor, tanta de fervor desordenada, tant d'esborrajament, tanta de retòrica buida i tanta confusió. Prohibida per la censura l'agost passat la representació de *Marion Delorme*, del mateix Hugo, aquest s'havia compromès amb el baró Tavier, gerent del *Théâtre Français*, a donar-li per estrenar aquell pròxim hivern un altre drama en substitució del prohibit. Aquest altre drama fou *Hernani*. En aquell *Hernani* bandejat, rebel al monarca, cap de bandits, s'anava a homenajar l'Hugo vexat per la censura de Carles X, l'Hugo capità d'aquells *brigands de la pensée*, com ells mateixos s'apellaren.

Les bandes de combat es reclutaren de pressa; l'Acadèmia no es deixaria pas vèncer fàcilment; les seves forces eren nombroses i ben disciplinades. Sabent que la *claque* no era pas massa afecta a tots aquells moviments de renovació, Hugo demanà de suprimir-la. El baró Taylor, però, bé que no massa convengt, davant la pressió dels romàntics, hi accedí. I la *claque* fou substituïda per aquella violada i exaltada joventut que, per tal de situar-se ben estratègicament, entrava al teatre abans que tot l'altre públic.

Tractant-se de distribuir els voluntaris pels llocs de més compromís, hom els dividí en catorze fraccions, entre les quals s'havia repartit com a senyal uns petits papers vermells que porten, escrit pel mateix Hugo, aquest sol mot: *Hierro!*—pretès crit de guerra dels Almogàvers—. A les tres els han obert les portes de la sala i, un cop tots a dins, han tornat a tancar-les fins a l'hora de la representació.

Però, què són quatre o cinc hores d'espera quan es treballa per una tal victòria i es té tant d'entusiasme? Repartits, cada un en el seu lloc assenyalat, ací tenim el bo i millor de la joventut francesa: Balzac, Gautier, els dos Deveria, Nerval, Borel, Berlioz, Nanteuil, Veullot, Deschamps, Pavie, Thierry, Kreutzer, etc., etc., matant l'estona cantant cançons de taller, cridant, recitant versos, picant de peus, menjant i bevent en la penombra de la sala on no entra més claror de dia que la que passa per alguna escletxa i on no hi ha altra llum encesa que els petits fanals de servei. Músics, poetes, pintors, escultors, estudiants, i d'altres que no són res d'això però que segueixen, i potser són els que fan més bona feina.

Després de la llarga espera, comença a veure's algun moviment del personal del teatre. La baixada de l'aranyia central amb la seva claror, l'encesca dels altres llums, anuncien que s'acosta ja l'entrada del públic. La sala comença a omplir-se a poc a poc; entren Sainte-Beuve, Alexandre Dumas, Alfred de Vigny; aplaudiments, crits, exclamacions sorolloses. Surt a la seva llotja de proseni Mlle. Delphine Gay, "la

musa romàntica"; més aplaudiments. Surt, a la del davant, Mme. Hugo; tothom dret, aplaudiments frenètics.

—A bas Delille!

—A mort les perruques!

—A la guillotina l'Académie!

—A la guillotina! A la guillotina!

Tota la representació, des de la primera escena fins a la darrera, va ésser un seguit de protestes i disputes, bé a propòsit d'un substantiu deixat penjat a la fi d'un vers seguit per un altre que comença amb un qualificatiu, bé per una expressió massa

La batalla d'Hernani. Davant la mortaldat amb què acaba el drama, aquest gravat en bois de Granville porta la següent llegenda: «Si el drama hagués tingut sis actes, quèiem tots asfixiats».

gràfica, ja per una metàfora rebuscada, ja per l'absència de tota metàfora en una frase; per escenes massa llargues o per detalls massa realistes. Però aquelles tirades de versos llampants i sonors, l'acoloriment i el to exaltat d'aquella abundància d'exclamacions, epítets i interjeccions, l'interès truculent de les escenes, el llustre de l'antigalla, el vernís de l'*Honneur Castillan*, les innegables dots de seducció que posseïa l'autor i l'entusiasme—tan encomanadis en les multituds—dels seus partidaris, venceren totes les resistències i se'n dugueren el públic. El geni teatral de Victor Hugo acabà per dominar tots els espectadors.

I quan, en acabar l'obra, a la fi de l'acte cinquè, Don Ruy Gómez es mata davant els cadàvers de Dona Sol —representada, segons diuen, esplèndidament per mademoiselle Mars— i d'Hernani, que s'han emmetzinat al seu davant i han mort abraçats, el teatre s'esfondrava d'ovacions. Més de mitja hora duraren els aplaudiments al poeta que se n'havia anat cap a casa seva i en absència del qual hom aplaudia la seva muller.

—Victoire! Victoire! —cridaven els *Jeune France*. Els acadèmics havien desaparegut. Els entusiastes anaren a aplaudir Hugo a casa seva, rue Notre Dame des Champs, envaït el carrer, el jardí, l'escala, aclamant-lo estrepitosament.

Diuen que tota la part del diàleg amorós del drama Victor Hugo la tragué de la seva vida real, del seu festeig, de la seva correspondència, amb la que ara era la seva esposa i que Sainte-Beuve el reptà d'haver-se donat ell mateix de pastura al públic exhibint els secrets del seu cor d'aquella manera.—Tara del Romanticisme, des de J. J. Rousseau en avant.

Aquell repte degué fer molta d'impressió a Hugo i, temps després, en escriure sobre l'estrena d'*Hernani*, s'exclama així:

Il me semble, quand, seul, derrière la coulisse,

je vois Faure crier au machiniste: va! et lorsqu'en frissonnant la toile se leva, que devant tout ce peuple immense aux yeux

[de flamme, je voyais se lever la jupe de mon âme.

Versos ben representatius del geni del seu autor, el més gran poeta de França—helas! com digué André Gide.

JOAN CORTÈS I VIDAL

ELS LLIBRES

J. DÍAZ FERNÁNDEZ, *La Venus Mecànica*

"El que ha fet més mal a la psicologia —ha escrit Max Jacob— ha estat la petita història sexual." A la psicologia i a la novel·la espanyola dels nostres dies, podríem afegir nosaltres.

Hi ha, en efecte, un tipus novellístic contemporani de literatura mal anomenada sexual, anècdota vulgar d'alcova vulgaríssima, de perfumaria barata, de psicologia de *sargento* de *La Dolores*, que ha produït obres que d'una hora lluny empudeguen; indústria de baixa extracció; carreró de suburbi on a la claror d'un fanal enteranyinat s'estarrufa els bigotis un carrabiner.

Abundosa en aquesta mena de flatulències grasses ha estat la novel·la castellana contemporània. Sobretot d'ençà que el mal gust de Felipe Trigo, el qual, no obstant, com a novel·lista, era molt per sobre dels seus seguidors, reeixí a mostrar fins a quin punt enveiable era remunerativa aquesta mena de literatura.

Es afortunat registrar que la nova literatura, en la seva pruija de nova enginyeria—"camins, canals i ports"—sembla rebutjar aquesta centralització de l'interès novellístic en el que Max Jacob anomenaria "petita història sexual".

En encarar-se amb la novel·la, la nova literatura solament en tant que li és indispensable considera la delícia o la turpitud sexual com un element més, mai com el més important; més aviat diríem com a *seqüència*, no pas com a *font* de psicologia. (Com a exemple mestriol d'aquesta novellística se m'acut que podria assenyalar-se *All i salobre*, de Josep M. de Sagarra.)

En aquest sentit potser resumeix tota una teoria literària la primera novel·la del jove escriptor José Díaz Fernández (Pepín Fernández, com li solen dir els seus amics).

La Venus mecànica és, efectivament, en aquest respecte, un llibre representatiu, gairebé una novel·la tipus.

Díaz Fernández, que ha guanyat una gran consideració literària entre la joventut d'ençà de la publicació del seu primer llibre *El blocat*, és un escriptor d'una plural aïdesa d'intencions. Tant o més que una finalitat en ella mateixa, la literatura és per ell un mitjà; una mena d'intervenció social; un instrument per a influir. Temperament poètic i ardit, totes les seves activitats periodístiques i literàries són convergents en un vèrtex polític. Ell ha estat, com a exemple, amb Adolfo Salazar i Antonio Espina, fundador de *Nueva España*, la revista política d'esquerra de la nova joventut.

Aquesta qualitat d'esquerra és en el fonamental i absorbent. En fer una novel·la li ha sortit esquerrana, en la intenció, en el to i el al! àdhuc en la ironia i el pessimisme.

La sucra paradoxa subtil del títol regeix tota l'obra, amb un accentuat ritme modern. *La Venus mecànica* pretén ésser una novel·la panoràmica, de totalitat, d'ambició

abast total de l'actualitat espanyola. Però, no pas a remolc, a la deriva o en passivitat estàtica; tot al revés: col·locant-se al timó, conduint no pas la barca, sinó el riu.

En aquesta pluralitat d'intencions de temes i d'episodis que comporta una semblant ambició, naturalment que "la petita història sexual", àdhuc les "petites històries sexuals" no hi manquen; però hi són dosificades, gairebé diríem mecanitzades en la cabal mesura d'una dada, no d'un resultat. Potser en això —i en altres aspectes— Díaz Fernández malgrat tot l'esforç artístic, descobreix un cert cerebralisme ingenu, lluny en això del mateix Max Jacob quan aquest pretén que tots els grans pensaments neixen al cor.

En definitiva, en les moltes pàgines de *La Venus mecànica*, rublertes de vigòria, d'encert i de gràcia, en la totalitat d'aquesta novel·la, obra molt considerable d'un gran temperament literari molt original, hi ha, junt a la veritable condició d'obra d'art i a l'encant suggestiu i bellíssim d'una modernitat ben reeixida, un excés de preocupació, fill potser d'una avidesa massa ambiciosa.

Fa l'efecte, tot comparant *El blocat* i *La Venus mecànica*, que Díaz Fernández va començar per escriure el seu segon llibre. Precisem més encara: el seu segon llibre —*La Venus mecànica*— és el primer llibre d'un escriptor jove. Tan evident hi és la pruija adalada de *dir la seva* en tot i per tot; d'escampar arreu les opinions covades en la soledat ardent de les meditacions. Tant hi és, tumultuari i atropellat, el desig de *definir i arranjat* el món.

Aquesta mena de bullida cerebral tançada en el recipient d'una obra d'art té una escumosa aparatositat un xic despistadora. Caldria que el brou es refredí una mica.

Resulta de tot això que *La Venus mecànica*, que ens hem arriscat a dir que és, en cert sentit, una novel·la tipus, potser no és, per això mateix, una veritable novel·la. Però la salven de caure en damnació i oblit la seva vigòria de document humà, la seva robustesa literària, l'impetuosa arida de la seva noblesa i no sé quin gràcia nova de recollir l'actualitat amb un sentit de transformació creadora.

Aquesta és potser la miqueta de pebre que fa picanteta la menja i li dona un cert regust inoblidable. Aquí rau potser la força més considerable d'aquest escriptor.

Evidentment Díaz Fernández té l'encert —periodístic i literari— a l'hora de revivir i fer revivir l'actualitat que a l'entorn de l'anècdota viva li dona el seu veritable sentit.

Cal esperar que en aquesta virtut enlairada a categoria d'art trobarà el jove escriptor inexhaustible doll de bons recursos literaris.

RAFAEL MARQUINA

Un baluard de la carrincloneria pairalista

Vinti-cinc anys de *Patufet* han servit perquè molt jove entengués a llegir i a escriure el català. Però n'hi ha que no s'han després, malgrat l'edat, de la carrincloneria consubstancial al patufisme. Novel·les roses, pomells, caputxetes, etc., estenen encara la carrincloneria pairal. Un dels seus més fermes baluards és un setmanari: *La Dona Catalana*, fet expressament per a ases. Suposem el seu director prou intel·ligent per saber que publica moltes imbecilitats, però que això li és un negoci.

Perquè els que no coneixen aquesta publicació se'n facin càrrec, extraïem a l'atzar uns fragments d'una secció, *Entre nosaltres*, de preguntes i respostes que es fan els lectors i lectores signant amb noms com aquests:

Un cor ferit, Rosella de muntanya, Una moreneta de llargues trenes, Una que no sap si estima, Trenes d'or, Flaire muntanyana, Una rosa al mig del bosc, Un cor estimat i que estima, Dos capolls arreierats a Rubí, Poncella de la muntanya, Sempre trista, Potser sí, potser no, Formosa flor del poble, Una amant de les violes, Una flor del Noia, Doncella rossa, Un cor destrogat pel dubte, Regalims de l'amor, Joan del Bell-Cami, Un Antoni, que és bru, de Sabadell.

Heus ací algunes de les coses que totes aquestes noies i nois escriuen:

"Sóc molt jove i ja fa bastant temps que pels volts de casa s'hi passeja un jove si fa o no fa de la mateixa edat que jo. Jo, que sé l'hora que ell hi és, faig tots els possibles per sortir i veure'l i els dies que no el veig estic tota trista fins que el torno a veure."

"I ara vosaltres, amiguetes inconegudes, sereu tan bones de contestar-me si està ben fet això de sortir al carrer per veure a un que no m'ha parlat mai, només quan em veu em mira molt i segueix allà on jo vaig? Està bé que faci això una noia o, més ben dit, una nena de catorze anys com sóc jo?"

"Estic bojament enamorat d'una noia, la que crec que em correspon. Sóc molt ric, però degut a una paràlisi que vaig tenir de petit em trobo que a l'hivern, i especialment quan fa molt fred, coixejo fortament. Ella desconeix això i jo no m'atreveixo a explicar-li perquè tinc por de que deixi d'estimar-me o bé que només em vulgui pels diners; ella és d'una família humil. Què m'aconsellen?"

"Pot existir un amor igual com ens el diu en J. Folch i Torres, puix essent ja bastant gran no he pogut trobar un sol jove que m'inspirés un amor tan delicat i volgut per mi?"

"Amics inconeguts: Sóc una noia de quinze anys i estimo amb tota la meua ànima a un jove el qual se'm mostra molt atent i jo

esperava que d'un dia a l'altre em parlaria, però no fa gaires dies que el vaig veure amb una noia. Puc tenir o no esperança?"

"Agrairia moltíssim al lector o lectora d'aquesta revista que em pogués deixar, per llegir, el drama de A. Carrion *Epitafium*."

Ens sembla que amb la mostra ja n'hi ha prou pel que fa a preguntes. Ara veuen unes quantes respostes:

"Déieu: «volldria ésser poetessa». Bell desig, però difícil d'assolir-lo. No pot ésser poetessa qui s'allunya del camp per encucar-se a un cinema; qui no sap esguardar l'espectacle meravellós d'una tarda que el vent xiuli sinistrament i una a dida pluja s'arremoliní furiosa contra tot, i que uns llamps zigzaguegin per l'espai acompanyats d'un seguit constant de trons esglaïadors; qui no s'enforteix l'esperit amb el dolor que sagna; qui no sap apreciar i descobrir el misteri de les flors i li passa desapercebut aquell nuvot de color de rosa que es veu per l'espai."

"Amiga. Diu que estima amb un amor tímid i callat, que tots els joves li són antipàtics fora del que vostè estima i que tem no casar-se mai si no és amb ell? Pobreta; no sofreixi tant. Pensa ell que vostè és frívola sense ésser-ho? Doncs, faci tot el possible per demostrar-li el contrari i veurà que a cap de poc temps canvia de pensament."

No faci res per agrair a cap jove, sigui senzill i natural i si aquest jove és per vostè veurà com tard o aviat ell mateix li parlarà. No digui mai que els demés joves li són antipàtics, puix si vostè en coneix d'altres trobaria que n'hi ha molts de simpàtics i bons i valen molt, passant desapercebut per les noies. Si aquest jove no fa per vostè, ja en trobarà d'altres que també sabran fer-la feliç. No es desanimi i encomani-ho a la Verge Bruna."

Perquè tot li surti bé pregaré molt per vostè."

"Una que no sap si estima. — Si vós no ho sabeu, com us ho diré jo, poncella cloa? Però no us preocupeu, que el sol de l'amor encara no ha vingut a obrir el tendre calze del vostre cor. Tot el que sentiu són il·lusions d'infant barrejades amb sentiments de dona. Esteu a l'edat de la metamorfosi del cor i quan la papallona surti de la crisàlida ja volarà, sense que ho cerqueu, vers el cor parit del vostre i sols serà un que farà despertar la vostra ànima al més sublim dels sentiments humans. Llavors estimau-lo força «L'únic» que s'haurà fet digne de vós, però mentrestant no us capliqueu en cavil·lacions que encara no us pertoqueu."

Entenem que contra tot això val la pena de fer-s'hi a cops d'escombra. No val la pena de més, però tampoc sabríem passar per menys."

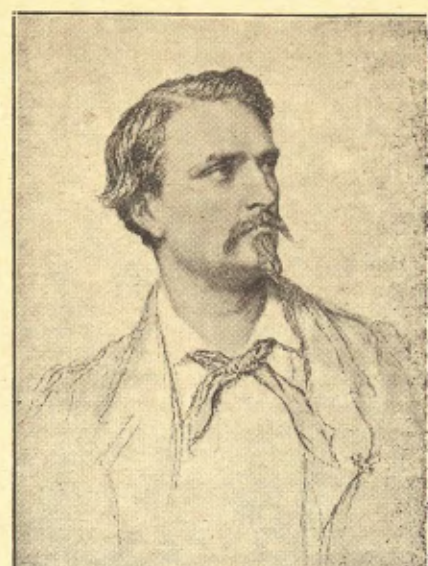
A. B.

EL CENTENARI DE MISTRAL

A França hom commemora el centenari de Mistral en diferents manifestacions populars i intel·lectuals. La darrera, a la qual m'ha estat donat d'assistir, reünia en la sala Gaveau, Charles Brun, l'infatigable propagandista de la idea federal a França, André Chamson, el gran escriptor occità i el nostre amic Josep Fontbernat.

Charles Brun, que lliga el seu nom a tota manifestació que exalta, a través de la unitat espiritual de França, els particularismes comarcals, canta Mistral i la Provença.

El Migdia, diu Charles Brun, el Migdia del món ha estat, de sempre, la terra de

temptació. Ha estat l'obsessió dels homes del Nord que hi han vingut de vegades amb llances, de vegades amb trens Pullmann...

El destí de Provença és de servir la llatinitat en el que té de més pur. Provença és el pont que vessa la civilització nòrdica en les planes esclatants del Sud...

Provença és la xarnera del món celta i del món llatí.

Provença és la germana gran, més calma, més apaïgada, d'un poble veí que donarà molt a parlar...

André Chamson, que va "al cap d'una generació", és una de les personalitats més rellevants de la literatura francesa contemporània. Pertany a aquesta categoria d'escriptors que, sota l'ègida de Romain Rolland, exalten les qualitats profundament humanes dels humils.

Chamson veu, en Mistral, la rèplica llatina de Tolstoi i diu de Maïana: "Vila sagrada del pelegrinatge d'humanitat." Tots els grans moviments populars del segle XIX, tots els ingenus nacionalismes naixents, la Finlàndia endormiscada, la Ucraïna esclatant com una magrana, trobaren en l'obra de Mistral l'exaltació poètica d'un sentiment interior que no gosaven manifestar.

Mistral, per aquestes resurreccions, fou la pedra de toc, l'element de bondat que justifica tota acció.

Per apreciar l'obra de Mistral, però, cal sortir del quadro de la Provença i del que en podríem anomenar el seu "derivat" polític.

Mistral és, abans que res, una filosofia. Una magnífica conjunció dels dos corrents que es produïren a Provença al voltant de 1840.

André Chamson, amb varaula calenta, evoca el que devia ésser la infantesa de Mistral en un país que fou el paratge de tantes civilitzacions desaparegudes.

L'Imperi romà, amb tota la superba estructura social, no deixà més que unes lloses humides on creïen les moleses... Aníbal, els celtes, els germànics, decrees perdudes en l'erm dels tallats. El romanticisme, que és l'atmosfera intel·lectual del segle XIX, considera les coses humanes com purament transitoris — flors d'un dia que deixen en l'aire un perfum enervant—. Els temps passen... les civilitzacions cauen sota la pressió sorda dels dies... l'aire porta les cendres del passat, cendres que ja no plasmaran res...

Però l'esperit de Mistral, que sabia llucar en l'interior dels homes els sentiments fonamentals, no es deixà desviar per aquestes aparences enganyoses.

Mistral veié en els pàgines humils, en el joc net i violent de les passions humanes, una lenta sedimentació d'ensenyaments. L'home triomfa del temps i de l'espai i es crea una "civilització interior".

Vet ací la gran veritat mistraliana. La serenitat, la bondat profunda de la seva obra, que a través l'Europa turmentada estén el vel de pau.

I com podia acabar una reunió on es parla d'amor, de llibertat, de passions humanes, de la serenitat del món, de la inquietud del viure, de la pau de la mort, sinó amb una *Cupo Santo* cantada per cent pits catalans, sota la grapa, cada dia més ferma, de Fontbernat?

JAUME MIRAVITLLES

París, febrer.

El volum XII de la popular Biblioteca Univers publica: **ELS SILENCIS DEL CORONEL BRAMBLE**

d'André Maurois, traduïda per Ferran Soldevila. Preu: 1'50 pessetes.

Administració i venda: LLIBRERIA CATALONIA Plaça de Catalunya, 17. - BARCELONA

CARISERIA
FITO
BARCELONA

ALTES
NOVETATS
EN CORBATES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR

Societat General Espanyola
de Llibreria, S. A.

Barbarà, 16 Telèfon 12781
BARCELONA

LA SETMANA QUE VE SORTIRÀ
EL LLIBRE DE L'ANY...

Els Exiliats de la Dictadura

Reportatges i testimonis per
FRANCESC MADRID

La vida de Miquel de Unamuno, Francisc Macià, Blasco Ibàñez, Santiago Alba, Ortega y Gasset, Rodrigo Soriano i d'altres líders polítics i socials a París

Preu: 4 pessetes

COL·LECCIÓ POPULAR
LES ALES ESTESES

Ha sortit el volum XVIII, de gran èxit
Dues obres de J. S. PONS

AMOR DE PARDAL - EL SINGLAR 70 cts.

I E L T E A T R E

LES ESTRENES

Ambrosi Carrion: *Molock i l'inventor al Romea*

No pretenem descobrir, ni aproximadament, la pólvora, en remarcar que una de les causes de l'evident desproporció entre la vàlua intrínseca de moltes obres del nostre teatre i l'anomenada dels autors és, indubtablement, la falta d'un control crític, rigorós i continuat. Ni ens concedim la infalibilitat en dir que, excepció feta d'alguns casos, no s'ha donat a cadascú el que és seu. Tampoc se'ns escapen els factors extraliteraris que predominen en el panorama de la formació del nostre teatre.

Però avui dia podem estroncar impunement aquestes filtracions impures que, any darrera altre, han vingut coaccionant el lliure arbitri de la crítica, fins a congestionar-la.

Aquesta manca de control purament crític ha viciat autors i espectadors. Ha tingut la virtut de provocar, quan hom ha intentat una revisió franca, escombrada de filtracions impures, simplement literària, una reacció violentíssima, injustificada i, en alguns casos, nòcia. És molt freqüent el cas d'ésser declarada tabú tota l'obra d'un escriptor, imposit per circumstàncies quasi enterament alienes a la literatura, pel sol fet de pertànyer a un partit o agrupament. És allò tan sabut i debatut, però que mai no és inoportú de retreure, que la bandera cobreix la mercaderia, encara que aquesta estigui en tan males condicions que el perill d'una infecció sigui imminent.

Hem escrit aquestes consideracions preliminars per estalviar-nos possibles aclariments posteriors. D'altra banda, encaixem perfectament amb el nostre punt de vista que procurem de mantenir no desvirtuat per mirallets de colors, encara que siguin d'uns colors llampants.

Si a simple vista no es veïes que *Molock i l'inventor* és escrit amb una absoluta bona fe — i potser amb anterioritat —, pensàrem que Ambrosi Carrion s'ha deixat influenciar per aquell llampac ridícul de polèmica sobre art proletari. Però, no; ara se'ns acut que Ambrosi Carrion té enganxada a la punta de la ploma la paraula transcendental. Teatre transcendental: heus ací la fórmula que, de fa temps, l'obsessió. Ambrosi Carrion ha passat del transcendentalisme sensitiv de *Cap de flames* — on un home és mort d'una destrallada al cap — al transcendentalisme ideològic de *Molock i l'inventor* — on un home que pretén ésser redemptor del poble és mort a trets pel poble. Ambrosi Carrion no trenca, doncs, la tradició del seu teatre; ha simplement canviat de pla: del món dels sentits ha passat al món de les idees. Però sempre dintre una mateixa truculència. Per aquest motiu és, en el fons, una obra tan guineolosa *Molock i l'inventor* com *Cap de flames*. Citem *Cap de flames* perquè aquesta obra sintetitza meravellosament la truculència desproporcionada de les tragèdies de Carrion. I no és arriscat d'afirmar que *Molock i l'inventor* serà, temps a venir, el prototipus de la truculència ideològica, caòtica i pueril.

Si Ambrosi Carrion hagués afegit al títol de la seva última obra aquest subtítol: *farsa dramàtica feta de tòpics*, li hauríem agraït per tal com no ens hauria decebut tant. Perquè és evident que la decepció és directament proporcional a les pretensions de novetat de l'obra.

El teatre d'idees — que és evidentment el teatre que amb *Molock i l'inventor* ha intentat de donar-nos Ambrosi Carrion — el menys que pot oferir a l'espectador d'una vetlla, és un residu ideològic (pensem en Ibsen) o bé unes quantes idees que surin en l'ambient i que l'espectador pugui contraposar, sospesar i, en últim terme, pendre partit (pensem en Shaw). I la millor manera de presentar

aquest teatre és emprant la lògica o la dialèctica persuasives, no pas els crítics i la gesticulació desesperada. En *Molock*, tothom crida, tothom gesticula — llevat de dues dones ploranes, d'un galant jove apagat i d'un mestre d'estudi que diu quatre procacitats — i la gent es diu que aquell que crida és que no té raó. Del nostre seient estant hem pogut constatar l'esgotament de l'actor que juga el rol d'enginyer. Els seus crítics són desproporcionats. I és que la seva situació no els justifica; és falsa. Els mots hi són, però els manca l'estat d'esperit que els doni calor i vida. Els moments culminants de l'obra són guinyol, però guinyol fals.

Però ara ens adonem que estem parlant seriosament d'una obra l'argument de la qual no pot ésser recensat si no és prenent-lo pel costat humorístic. Això ho deu haver entès el senyor Povill i Adserà, company de crítica d'Ambrosi Carrion a *La Nau*, quan diu que l'enginyer protagonista de *Molock* inventa els *explosius conscients*. El mateix crític al·ludit diu que Ambrosi Carrion *prescindeix d'ensopagades*. Es veu que aquest senyor considera les ensopagades com un recurs al qual acuden molts autors, però del qual Carrion pot estar-se.

Aquesta crònica semblarà, potser, per la seva mateixa objectivitat i simplicitat, una mica dura. Però és justa si el lector té en compte que l'autor de *Molock* defensa, de paraula i per escrit, que aquest és el teatre que convé a la nostra escena.

RAMON PEI

Josefina Baker a *La Nau*, quan diu que l'enginyer protagonista de *Molock* inventa els *explosius conscients*. El mateix crític al·ludit diu que Ambrosi Carrion *prescindeix d'ensopagades*. Es veu que aquest senyor considera les ensopagades com un recurs al qual acuden molts autors, però del qual Carrion pot estar-se.

Aquesta crònica semblarà, potser, per la seva mateixa objectivitat i simplicitat, una mica dura. Però és justa si el lector té en compte que l'autor de *Molock* defensa, de paraula i per escrit, que aquest és el teatre que convé a la nostra escena.

RAMON PEI

Josefina Baker a Barcelona

La persona i la llegenda de Josefina Baker han produït tanta i tanta literatura que en l'any de gràcia de 1930 no hi ha pas manera de treure ni una gota més de suc d'aquesta llimona coreogràfica. (Perdoneu l'imatge.) Els escriptors i els periodistes de tot el món han exhaurit el tema Josefina Baker.

Es amb aquest lamentable estat d'esperit que el repòrter entra en la cambra que ocupen la internacionalíssima *vedette* i el senyor Pepito Abattino en el Majestic Hotel d'Anglaterra. Fa uns minuts que acaben d'arribar de l'estació. Josefina està tan fatigada que ni esma ha tingut de treure's el precios abric de pells que porta. Pepito ha fet desaparèixer el monocle, després del protocol de l'arribada, i ara es dedica a obrir i regirar maletes com un desesperat.

— Deixeu-lo fer — diu ella —. Li agrada tant aquesta feina! D'aquí cinc minuts l'habitació estarà plena de draps i papers.

I bé. Què li preguntem a aquesta senyora? La història de la seva vida? Ens la sabem tots de memòria. La seva opinió sobre el teatre, les modes o el feminisme? Ja ho ha dit cent vegades. Queda el recurs, és clar, de fer una mica de literatura sobre la seva figura. Però és tan gastat, tot això! El millor que es pot fer és seure, mirarse-la, i parlar del fred o de la calor.

— Escolti, Josefina — li preguntem —. Hi ha alguna cosa que vostè no hagi dit mai a ningú?

La pregunta, com el lector pot veure, és perfectament idiota, però tampoc és original.

— Ja m'ho van demanar una altra vegada, això. No sé ben bé si era a Budapest o a Montevideo. Jo vaig dir que sí, que hi havia moltes coses que no havia dit mai a ningú, però que no sabia quines eren...

A partir d'aquí, el diàleg agafa un aire de naturalitat completament imprevisible en la safata de l'interviu.

— A vostè li agrada que les senyores portin joies? — ens pregunta Josefina.

— Això — contestem — depèn de les senyores i de les joies...

— Molt bé. Jo penso igual que vostè. Però a mi, més que les joies i els vestits, m'agraden els diners tal qual. La gent es pensa que sóc una dona molt excèntrica i molt original. El meu excèntrisme no passa de la bateria de l'escenari. Ara, per exemple, m'he fet fer dues cases a París;

(Acabament)

Al mestre Millet

M'interessa molt més recollir aquesta afirmació vostra: «Un tret melòdic sense determinat sentit tonal ni modal resulta incoherent, no té solta». Subratlle la paraula *determinat* que vós empreu implícitament en un sentit exclusiu, ja que us referiu a un sistema únic de determinació. I permeteu-me que us oposi la següent: un tret melòdic que respongui a la vostra determinació tonal o modal, pot ésser musicalment tan incoherent com un crit inarticulat, si la seva racionalitat no és garantida per un principi d'organització molt més elevat i subtil que la matemàtica elemental que pugui derivar-se de la seva referència a una escala determinada de 7 sons. I a la inversa, un tret melòdic que ofereixi aquesta organització racional, serà coherent i intel·ligible encara que no sigui referit a una escala tonal o modal, sinó a una escala «atonal», per exemple, a una de les innombrables permutacions possibles dels 12 sons del nostre sistema-temperat. Vós mateix, mestre, em doneu una prova de l'exactitud d'aquest fet, quan no teniu inconvenient a dir que heu trobat «més reeixit» el tercer temps del meu quintet de vent, i ho atribuiu a la virtut del ritme. Exactament, mestre; el ritme és un dels elements essencials d'aquella organització racional de la melodia, de què us parlava. Vós sabeu com un ritme elemental arriba a *entrainer* l'home més negat musicalment. Vós mateix trobàveu que, en aquell temps citat, el ritme «salvava en part les incoherències». No em cal demanar més: és una concessió que m'apunto en favor de la meua afirmació anterior i que vós no podíeu fer des del punt de vista categòric que defenseu, ja que invalida el càrrec axiomàtic que reclameu per a la vostra tesi.

El ritme, però, és encara el més «físcio» de tots aquells elements que poden donar una organització intel·ligible a un tret melòdic o a una «idea» musical. Al costat del ritme hi ha els elements lògics purs que s'adrecen directament a la intel·ligència i que vós, mestre Millet, no desconeixeu. Aquests elements tenen un valor *per se*; no depenen, doncs, de cap convenció històrica.

Finalment permeteu-me que apunti encara el corol·lari necessari d'aquest pensament: ço que val en la successió melòdica, val també en la simultaneïtat fònica; són les dues dimensions d'una idea única. «Har-

no dues torretes per fer el maco i ensenyar el jardí a les amistats, sinó dues cases amb pisos, i pisos per llogar, no es pensi.

— Vostè és una doneta de molt seny — diem, amb un somriure paternal que no ens escau gens.

— La gent que no tenen seny — respon la Baker sentenciosament — acaben tots malament.

Josefina en l'habitació de l'hotel

I, adreçant-se al senyor Abattino, afegeix:

— Oi, Pepito?

— *Bien sûr, ma chérie* — contesta aquest amb el cap ficat dintre d'un bagul.

Una pausa. Per l'ambient flota un aire de gravetat, és a dir, de pesadesa.

— Hem llegit en un diari de Madrid que el pare de vostè era català. Si això fos veritat, senyoreta, el veritable nom de vostè seria Josefina Vaquer.

La suposada Vaquer ens mira amb un aire tot estranyat.

— Què vol dir, català?

Pepito, en mig d'una veritable orgia de colls i punys i de roba interior, encara té esma de fer una remarc política-geogràfica:

— Català, *chérie*, ve de Catalunya, és a dir: una regió de l'Espanya.

La Baker, un cop ressenyada, defuig graciosament la qüestió.

— No sé a què ve — diu — aquesta mania dels periodistes a ficar-se amb la meua família. Jo podria parlar de teatre, del meu art, però no senyors: tothom vol saber coses de la família. No sé pas què hi veuen. Els meus pares, ja ho puc dir, són molt poc interessants.

— Bé, miri: sigui'ns franca i, si és catalana més val que ho digui. Cristòfol Colom també ho volia dissimular, i ara ja li acabem de tenir el peu al coll.

Josefinariu de bona gana. Pepito també. Si els veïes el senyor Ulloa!

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

JOSEP MARIA PLANES

EL CINEMA

ESTRENES DE LA SETMANA

De Greta Garbo a Emil Jannings

En dir que Greta Garbo és l'artista d-cinema que ens fa més impressió no sabem si el nostre judici es repenja simplement sobre un punt de vista artístic, o bé és influenciat per altres sentiments que, en bona llei, no haurien de tenir res a veure amb la crítica. La qüestió essencial està a esbrinar fins a quin punt és possible de separar

La història d'*Orquídees salvatges* és un tema car a H. R. Lenormand: la influència del clima sobre la fisiologia i els sentiments de les persones. Greta Garbo representa el paper d'una esposa com cal, enamorada del seu marit, que, traslladada eventualment en una illa oriental, sucumbeix sota la força de la Naturalesa. El seus sen-

Greta Garbo i Lewis Stone en «Orquídees salvatges»

aquestes dues coses. Fa de mal dir allà on comença l'admiració artística i allà on acaba l'admiració personal.

No obstant, existeix un fet que aporta una certa llum per a l'examen d'aquest cas: ens referim a la cordial antipatia que la majoria de senyores senten per Greta Garbo. No cal pas posseir unes dots excepcionals de psicòleg per descobrir que aquesta gairebé unànime opinió de les espectadores ens dona la clau de l'assumpte. Greta Garbo és una dona allucinant. Artísticament n'hi ha probablement algunes altres que se li poden posar al costat, però allí on Greta Garbo no té comparació possible, és en aquesta estranya sensació de misteri, d'imponderable, que es desprèn de la seva persona. La Greta Garbo que coneixem a la pantalla, bella i perillosa com una droga heroica, és una dona més feta per sembrar el dolor que no pas la felicitat. Potser això explica la seva força atractiva.

Orquídees salvatges és un film absolutament reeixit. No sabem com oposar-li una sola reserva. Es tracta d'una obra molt intel·ligent, servida per uns artistes de gran qualitat. El tema que ens ofereix és original. Poques vegades els *produccions* cinematogràfics s'embranchen amb assumptes d'aquesta mena, on s'està jugant amb els punts més sensibles de la psicologia femenina.

Avui

Sessió de Cinema
Mirador

al Cinema RIALTO, a les deu de la nit.

Un film documental:

MIRANT ENRERA

Un film d'avantguarda:

Un conte d'Edgar Poe

Un film d'E. von Stroheim:

AVARÍCIA

Ambició, Cobdicia
Vanitat, Afany de luxe
Desigs de domini
Manyagueries portades a l'extrem

¿SÓN AQUESTS, POTSER

LOS PECADOS DE LOS PADRES?

ES UN FILM SONOR

Aneu a veure aquesta joia sonora de PARAMOUNT, interpretada pel colós

EMIL JANNINGS

AVUI en el

COLISEUM

De la nostra sessió d'avui

“AVARÍCIA”

Avaricia és un film de bona fe. Erich von Stroheim el dedicà a la seva mare; aquesta obra és probablement la més personal del seu autor, aquella en la qual les seves característiques s'afirmen d'una faiso més neta i ferma. *Avaricia* és la història d'un anorreament total de diverses existències; anorreament moral i físic de diverses personalitats assetjades per les passions que poden covar en l'ànima de l'home, personalitats anihilades, naufragant en les més abjectes i baixes ordures. És l'espectacle d'aquesta destrucció del personatge de l'obra — destrucció que és el fruit de llur pròpia voluntat —, un espectacle d'una grandesa punyent com la història del cinema no en coneix de parió.

Erich von Stroheim ha contat aquesta deplorable història amb una ironia fustigadora i corrosiva a entones, sempre amb una lucidesa de notació realista, amb una minuciositat exacta i incisiva que obliguen a l'admiració.

I és que Erich von Stroheim és alhora que un dels més grans cineastes del moment, un investigador de l'ànima, un apassionat sondejador de totes aquelles ombrívols i bestials regions en les quals l'ànima s'ennuega i s'anihila en la bestialitat, en el sadisme, en aquella joia d'embrutar-se, de davallar, que deia Baudelaire.

Hem dit un dels més grans cineastes. Efectivament, *Avaricia* conté moments d'una bellesa no superada. No sols en aquella prudent elecció dels tipus, dels llocs, dels objectes (cap dels quals no és indiferent) sinó per damunt de tot per l'associació d'imatges. Heus ací un film més sobrerrealista, més subversiu que cap altre. Amb quina força són juxtaposades les imatges! Mirades amb paisatges (en el sentit ample de la paraula, de panorama moral esguardat), persones amb besties, actituds solemnes amb situacions puerils, etc.

Aquest film és com un acord en menor, que sona primer en sordina, que es repeteix amb insistència, més i més fort, més i més profund i desolador fins a fer-se exclusiu, a eliminar-ho tot, a imposar-se sense limitació. Les darreres imatges del film, un home assecatat fermat a un cadàver, en mig de la planura més estèril que capiga imaginar morint lentament d'insolació, és l'espectacle més depriment a què el cinema ens hagi fet participar.

Explicar el film? Els qui avui el vegin comprendran com això és impossible. Veuran aquell debut en plena natura, en les coves del minaire, la clínica dental, acid fènic, queixals corcats, piano mecànic, el casament tan magistralment vist, les pluges, les tavernes, les baralles conjugals, l'embruïment dels esposos (ella per l'avaricia, ell per la beguda), la salvatge hostilitat que creix entre ells, la misèria atroc que creix a l'entorn d'ells, els dits d'ella plens de nafres, les mossegades del marit, podent aconseguir així d'un a un els diners de la muller, la desertió de l'home, el seu retorn xop d'aigua, famolenc, l'assassinat en mig d'arbres de Nadal, a dues passes del carrer, on la gent viu en la ignorància o fent la ignorància d'un món brut, ple de rèptils repugnants, de dolor inútil, de tota la despiadada lluita per la vida; devorar o ésser devorat.

Diem nosaltres, en parlar aquí mateix de *La marxa nupcial*, que von Stroheim veia amb una volguda parcialitat el món.

El sol fet que ell sigui capaç de pendre consciència de tals successos i donar-los en un espectacle que promou l'avertió, palesa més que res com tanta brutícia no existeix més que en oposició a un altre món fet de positivitat, de possibles victòries. Però no creiem que Eric von Stroheim volgués dis-cutir això, al contrari, la seva obra és sols i d'una manera immediata desolant; d'una

ZAZU PITTS, protagonista d'«Avaricia»

manera mediata ens apar un mitjà adequat de terapèutica moral, ja que no hi ha com mirar per a guarir.

Perdó per aquesta incursió a dominis que no són els d'aquesta secció.

Als d'acabar, devem algunes explicacions als que veuran aquest film la presentació del qual és per nosaltres una grossa satisfacció, aquest film que s'ha passat tres anys a Barcelona sense trobar una empresa amb coratge per a presentar-la.

L'autor esmerça dos anys i una quantitat fabulosa en el rodatge d'aquest film, les despeses del qual anaven a càrrec de la M. G. M. Els dirigents d'aquesta empresa consideraren el film que els lliurà Eric von Stroheim absolutament impopular i impossible de projectar enlloc. Malgrat les moltes supressions que el mateix autor féu a la cinta, no hi havia manera de convèncer a ningú perquè l'imprimís. Aleshores fou quan, per a salvar alguna cosa del mal negoci, els amos prengueren la cinta de les mans del seu autor per extreure'n una versió explotable. La cinta fou així reduïda a la meitat. *La marxa nupcial* sofrí la mateixa sort, però un talent de primer ordre s'encarregà de l'arranjament: Von Sternberg. *Avaricia* — i ens obliguem a dir això perquè el públic no pugui creure que hàgim badat — no tingué tanta sort. La còpia que veurem no és pas una obra mestra. Els fragments suprimits no han estat pas sempre escamotejats amb solta, l'obra a vegades avança espasmòdicament. A més a més esperem de la intel·ligència dels espectadors que no faran a l'autor responsable de la retolació. Ens abstenim, en aquest punt, de comentar.

No creiem, per la nostra part, que presentar aquest film sigui un acte de coratge. L'èxit que la *Marxa nupcial* ha obtingut entre l'èlite de cineòfils i l'existència de les nostres sessions, fet ple de significació, fan possible aquest fet importantíssim: l'estrena del millor film d'Erich von Stroheim: *Avaricia*.

J. PALAU

PANORAMA

«Scénarios»

Es força intel·ligent el que Alexandre Arnoux escriu sobre *scénarios* a propòsit d'un film Fox: *Miss Lucifer*, que encara s'ha d'estrenar ací. Ho transcrivim literalment: «Rarament m'és permès, en el curs de la projecció d'un film, de mesurar d'una manera precisa la importància que en el film en qüestió té el *scénario*. Generalment això és una dada que m'escapa. Les imatges brodades damunt el tema acaben a la fi per ofegar-lo, per posar-lo com aquell que diu fora de l'abast de la nostra intel·ligència. La trama es dissimula millor al cinema que enlloc; la novel·la, el teatre deixen sempre visible l'assumpte. En canvi al cinema sembla com si l'ull satisfet amb escriure, nosaltres ja no exigíssim res més; sembla com si nedéssim en una espècie d'estupor sordament actiu, que assistíssim al descabellament, a l'interior de nosaltres mateixos, de somnis visuals que obeïssin a un amo estrany, tament com si haguéssim perdut tot sentit crític, tota puixança d'investigació, tota necessitat de lògica espiritual. D'aquí aquell gran repòs que el *parlat* va possiblement a destruir.»

Aquestes observacions del crític francès aclareixen el fet obvi, remarcant moltes vegades i sempre amb certa perplexitat, de l'èxit que obtenen films que no comporten sinó un *scénario* absolutament neci. I no un èxit en el públic ingenu i vulgar, sinó àdhuc entre persones a les quals llur cultura impedeix de confessar el real plaer que han trobat en l'espectacle d'una sèrie de peripècies la lògica i humanitat de les quals no resisteixen a la més insignificant investigació crítica.

Naturalment que la remarca pot fer-se extensiva, mica més mica menys, a altres camps de l'activitat estètica. És una cosa palesa que l'estil treballat i brillant pot fer viable un assumpte trivial; dissimular-ne la mediocritat, però cal convenir que és en el cinema allí on l'observació es verifica més, i això creiem per dues circumstàncies: per la novetat, puix que el cinema, encara que hi anem cada dia, no deixa d'ésser novíssima innovació, comparat a qualsevulla altra activitat artística, i després pel plaer que acompanya l'exercici de la funció d'aquell òrgan que és el més intel·lectual de tots els òrgans dels sentits: la vista.

Informatives

Revisant, ara que som ja a la meitat de la temporada 1929-1930, els catàlegs de les cases productores, trobem com a cintes que encara s'han d'estrenar i sobre les quals és raonable de fundar esperances: *Els nostres pa de cada dia*, de Murnau; *Broadway*, de Paul Fejos; *La màscara del diable*, de Victor Seastrom; *Els molls de Nova York*, de Von Sternberg.

La crítica francesa diu molt bé de *Miss Lucifer*, amb Mary Astor, i de *Vagabunds de la vida*, amb Louise Brooks.

Advertim igualment que *Ghls*, que s'estrenarà probablement aquesta setmana, és un film d'Eichberg.

Eisenstein a la Sorbona

El cèlebre cineasta rus, del qual hem parlat sovint des d'aquestes pàgines ha donat no fa gaire una conferència a la Sorbona, sobre el cinema, naturalment.

Provarem de resumir la ja resumida conferència d'Eisenstein, ja que hi tracta tants aspectes del cinema, que forçosament hagué d'aturar-se poc en cada un d'ells.

Es declarà partidari del film sonor i del film en color. En canvi es declarà «antipartidari» — com deia pintorescament un amic nostre — del film parlant.

El que se'n duu les preferències d'Eisenstein, són els films sonors de dibuixos animats. El que aprecia més de Charlie Chaplin és la puixança còmica.

Com era d'esperar, el conferenciant parlà del cinema rus, exaltant-ne sobretot la missió educadora i civilitzadora (entengu's de propaganda). En canvi, blasma — com era d'esperar — amb una certa energia el film occidental, producte d'una societat capitalista.

Al final el públic intervingué demanant alguns aclariments al conferenciant i fent-li algunes preguntes. Una d'aquestes fou: «És veritat que la rialla ha mort a Moscou?» Eisenstein contestà amb una riallada.

«Producció nacional»

Fins n'han sortit fotos als diaris il·lustrats. Tothom en parla. El popular mestre Guerrero és l'encarregat de compondre la música del primer film sonor que per compte d'alguns elements de la Ufa es rodarà a Espanya? Ja la ballem.

Kursaal i Catalunya

Aquesta setmana

Lily Damita

en

Loca Pasión

(Film dirigit per Ruter Wiene, director d'«El Dr. Caligari»)

Luxe, Amor, Passió: tres paraules que condensen la trama emocional d'aquest gran film, que es desenrotlla entre paisatges coneguts del nostre públic.

EXCLUSIVES

A. Torres

Passeig Gràcia, 56 BARCELONA

ESPECIALITAT

EN LA MIDA

Jaume I, 11

Telèf. 11655

J. P.

LES ARTS DISCOS

ACTUALITATS

Davant de les escultures de Josep Llimona exhibides a la Sala Parés vaig sentir aquest petit diàleg:

A. — Quin encant i quina vida que tenen aquestes escultures!

B. — Fuig, home, fuig! Sempre seràs un soca en qüestions d'art. Tot això ja és passat de moda. Si haguessis estat a París estaries més a la page i no faries el ridícul. Als joves moderns no ens pot agradar aquesta mena d'escultura... avui això fa riure.

JAUME MARTRÚS. — *Purtissima* (existeix en pedra a la façana de la fàbrica Subirats i Cia., Olot)

També reien dos vellets, fa un temps i en la mateixa sala, davant les obres emotives de l'escultor Angel Ferrant, i la seva conversa era inversament semblant a la dels joves mencionats.

D'aquestes rialles n'hi ha molt sovint per les nostres galeries d'art. I és que, com més va, es fan més difícil situar-se, tant pels joves com pels vells. Al jove inconegut jo li hauria contestat: Encara que el vostre company sigui un soca, no és pas tan ridícul com creieu. Pel fet d'agradar-li les escultures de Llimona ja demostra una suficient educació. Vós també, heu anotat, i per cert adequadament, que són passades de moda; però, creieu-me, aquesta rebentada no té consistència. Si d'aquí quaranta anys torneu a París també hauran passat de moda els ferros d'En Gargallo i els marbres sintètics de Brancusi, davant dels quals uns altres joves que estaran a una nova *page* seguiran el vostre somriure despectiu d'avui i vós, potser, continuareu el d'aquells vellets de l'exposició d'Angel Ferrant.

Les obres d'art passen, evidentment, de moda, però només els esnobos com vós involucreu lamentablement llur valor intrínseca amb el *toujours nouveau*.

Entre els diversos factors que componen el fet artístic podríem anotar una mena de moda, la qual és inevitable que opassi per continuar el seu desenvolupament; però, en cap instant, no ha de considerar-se com a element de valoració. Per això en el cas de Josep Llimona no ens interessa que les seves escultures puguin haver passat de moda; el que ens interessa és la bona qualitat de la seva plasmació. Cal observar, com a primera anotació, que amb tot i l'afeció per a una expressivitat romàntica, Llimona construeix el model amb el control d'un

clàssic. Per una banda tenim la matèria plasmada fins assolir el panteix de la carn i per l'altra — o en ella mateixa — la vital estructuració de l'esquelet. Per això, un espectador sincer (com aquell que hem anomenat A) troba que aquestes escultures presenten una palpitant vitalitat.

En el concepte naturalista de l'escultura pocs artistes tenim de la categoria de Josep Llimona; però hem de constatar que també hi ha altres elements tan essencials com el naturalisme, sense els quals l'obra escultòrica no pot assolir el totalisme plàstic. Així, doncs, l'art d'aquest escultor és, per nosaltres, d'una gran valor en una determinada i, per tant, limitada visió escultòrica.

Jaume Martrús és un nou escultor que actualment celebra la primera exposició de les seves obres a les Galeries Arenas S. A. No es tracta, però, d'un jove que comença; si la seva obra ha restat fins ara gairebé desconeguda, és degut als anys que ha estat fora de la nostra terra per a seguir el «seu esperit aventurer», com diu Joan Sacs en el prefaci del catàleg d'aquesta exposició, pel qual ens assabentem que «aquest interessant Jaume Martrús sentí l'atracció de l'exotisme africà, on es submergiren ell i els seus, hi bregà, tingué alts i baixos, i després d'aquella joventut de passió torturada i torrencial, es deixà caure de nou al Born, a aquesta suavisíssima Barcelona tan adormidora per als qui no han bregat, però també tan propícia al treball i a la creació quan s'hi revé bo i regalimant suor de combat i d'experiència».

Ben vingut sigui, doncs, i que la nova residència li sigui propícia. L'adveniment d'un escultor com Martrús l'hem d'assenyalar com una nova adquisició en la nostra més bona escultura.

En un eclecticisme de bona mena, radica, ara per ara, l'art substancial d'aquest artista.

Hi ha moments de gràcia que us recorden l'estil del XVIII francès, en altres s'infiltra el nostre barroquisme i més enllà trobareu un assenyat decorativisme d'un cert parentiu amb Bernard. Però sense perdre mai la visió ni l'estil personal.

Fixeu-vos en aquesta *Purtissima* que reprodueix; amb l'arabesc i el calent dels plecs, la unió emotiva de la cara, i em sembla que convindreu que és un dels models més notables d'imatgeria religiosa, i que fa temps no se'n veien.

En *Nu de dona* (núm. 3) és on l'escultor assoleix un dels moments més àlgids. Ultra la justesa en la construcció, hi ha aquell estat de gràcia femenina, tan atraient i que no cal precisar.

Baix relleu (vicaria de Fortuny) és més aviat un exercici de l'ofici, on pot veure's el mestratge de Martrús. L'obra immortal de Fortuny és sols el motiu i, precisament, en limitar-se a una disciplina d'interpretació i produir un comentari personal, cal subratllar-ho amb entusiasme.

Es en *Diana* on faríem algunes reserves. El perill de l'estilisme comença a apuntar. Cal vigilar, doncs.

En el número pròxim començarem a publicar les contestes rebudes dels senyors arquitectes, a l'enquesta *Què opineu de l'arquitectura moderna?*

Tornem a insistir que tinguin l'amabilitat d'enviar-nos llur opinió tots el qui encara no ens l'han tramesa.

Josep Pujol en la seva darrera exposició sembla que es vol treure de sobre l'anterior modalitat pictòrica anomenada «olotisme».

Ben mirat, amb tot i que aquest jove pintor ha estat format en l'Escola de Belles Arts d'Olot, ja de bon començament mostra una certa discrepància en la interpretació de l'escola. El seu olotisme era auster de matissos, àrid de colorisme i primari de digitació.

No era, doncs, un adepte massa conformista de la tradició establerta. Actualment, la seva visió presenta una envergadura més complexa i ambiciosa; cosa que aplaudim més, potser, per la intenció renovadora que pels resultats aconseguits. Però en aquesta renovació han aparegut nous elements que encara no són plasmats amb prou justesa.

Dissabte passat va inaugurar-se el nou edifici de la fàbrica «Myrurgia S. A.», obra de l'arquitecte Antoni Puig-Gairalt. Es tracta d'un edifici seguidor de les noves tendències arquitectòniques aclimatades, però, en la nostra latitud i quant a data, d'una de les primeres aportacions a casa nostra de la nova plasticitat constructiva. En parlarem més extensament en un dels números pròxims.

MÀRIUS GIFREDA

JOAN MIRÓ

Una exposició d'obres de Joan Miró està oberta del 7 al 22 de març a les Galeries Pierre, de París. Exposició en dues etapes. Del 7 al 15: pintures. Del 15 al 22: dibuixos. Dos *rounds*, com m'acaba d'escriure aquest pintor. Amb molta de justesa, val a dir-ho. L'art de Joan Miró, en efecte, té tota l'agressivitat del campió de boxa, i les seves teles vigoroses aconseguen d'aterrar per més del compte, no els adeptes de l'academisme—aquests no

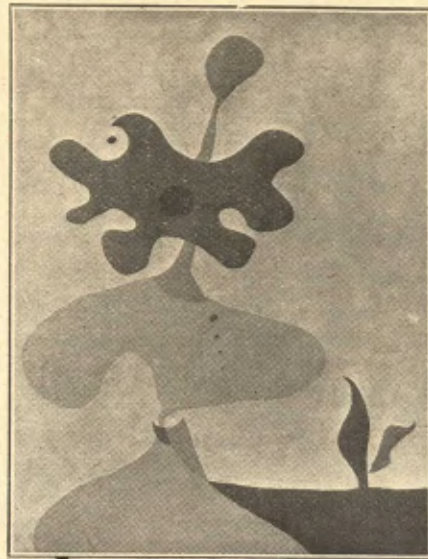
JOAN MIRÓ. — *Retrat de Mrs. Mills en 1750 (1929)*

comptem—sinó els delicats, fins i eteris representants del postimpressionisme: els febles patrocinats de tots els Fels, Guenne i Charensol del Continent.

Josep M. Planes em deia un dia que, personalment, Salvador Dalí sembla infinitament més intel·ligent que Joan Miró. Es arribat de refiar-se de les aparences. Joan Miró—l'antic verbalista tipus—com tots els temperaments rics de vida interior, té un aspecte singularment hermètic. Darrera d'aquest hermetisme exterior, però, s'amaga un foc interior ardentíssim. I, les aparences a part, no cal oblidar que la pintura no és afer d'intel·ligència. La intel·ligència excessiva handicapa molt sovint la divinalitat inspirada del pintor. La intel·ligència excessiva de Dalí el mena—inconscientment, val a dir-ho—a pillar, a saquejar les obres dels seus ídols del moment. Picasso, terriblement intel·ligent, s'ha permès també aquest luxe. Però Picasso imita Toulouse

Lautrec i Toulouse Lautrec queda aixafat davant les genials *contrefaçons* del desconcertant andalús.

Picasso imita Ingrès i Ingres queda anul·lat davant els intensos plagis del prodigiós malagueny. I és que la genialitat de Picasso és superior a la seva intel·ligència. Genialitat, he dit. L'art no és afer d'intel·ligència. L'art és afer de geni. Deia André Breton en parlar del pintor figuerenc: «Dalí és l'home que vacilla entre el talent i el

JOAN MIRÓ. — *Retrat d'una dama de 1820 (1929)*

geni.» Perfecte. Salvador Dalí és el talent. Però Joan Miró és el geni. El geni que infringeix violentament totes les lleis pictòriques establertes, en benefici de la intensitat espiritual.

Els partidaris de la pintura-pintura, de la tècnica fi en si, de l'art per l'art, s'aparten de les teles de Miró amb fàstic insuperable. Car Miró ha substituït la pintura-esperit a la pintura-matèria. Miró no és un ull, ni un cervell, ni una mà, sinó una ànima. Miró, l'únic a la nostra època, veritable místic, asceta perfecte, aconsegueix d'unir el seu esperit, desposseït de matèria, a l'esperit de les coses, desposseït de forma. I, fruit d'aquest contacte, neixen les seves obres, fets espirituals puríssims, decarnats, immaterials, que escapen a l'anàlisi del materialista. Saludem en Joan Miró el representant més pur, més absolutament pur, de la revifalla espiritualista d'ara.

SEBASTIÀ GASCH

Jacques Doucet

Encara que sigui excessivament tardà i que no disposem de l'espai mereixedor, no volem passar per alt el nostre sincer homenatge a l'intel·ligent col·leccionista francès Jacques Doucet, mort aquest hivern.

Les activitats d'aquest home, que diguem-ne el destí—li havia donat l'ofici de *couturier*, han estat impressionants, i no sols per la importància de l'obra deixada amb la seva biblioteca, sinó per la trajectòria evolutiva que va fer seguir a la seva col·lecció d'art.

Quan Doucet va iniciar aquesta col·lecció, l'art del XVIII començava envair l'espai reservat a les peces de la Renaixença i època medieval. Aleshores començà una de les col·leccions més famoses d'Europa en art del segle XVIII.

Aquesta primera col·lecció, on hi havien admirables Watteau, Chardin, Boucher i Fragonard fou instal·lada en una petita residència del carrer Ville l'Évêque, de París.

Més tard, es féu construir un magnífic palau al carrer Spontini, que fou famós pels tressors, continguts.

I ara entrem en el moment més renovador i original de l'amateur.

Totes les grans obres reunides durant quinze anys foren de cop i volta venudes en una famosa subhasta en l'any 1912. L'enamorat del XVIII es deixà seduir per les sirenes «impressionistes». Els Manet, Degas, Cézanne, Monet, van Gogh, suplantaren el lloc dels Watteau, Boucher, etc.

El seu afany de renovar-se no acaba, però, aquí. Aquella trajectòria va més enllà fins a les darreres tendències de les noves generacions. En la seva propietat de Neuilly, l'arquitecte Ruau construeix un estudi, on els mestres de l'impressionisme reberen la visita dels Rousseau, Picasso, Matisse, Derain, els sobrealistes, Chirico, el nostre Miró, Ernst, i fins les fotografies de Man Ray.

Amb tot i la importància d'aquesta col·lecció, la memòria de Jacques Doucet serà, encara més benedicta per la seva formidable biblioteca d'art, la qual ha deixat a la Universitat de París. En 1924 contenia més de 100.000 volums, 15.000 manuscrits d'artistes, 150.000 fotografies i una quantitat sorprenent d'estampes antigues i modernes.

Com a homenatge a l'obra de Doucet o, si més no, per interès al major coneixement de les nostres activitats artístiques, recomanem, especialment, als nostres editors que envii un exemplar dels llibres que tractin de qüestions d'art a aquesta Biblioteca d'Art i Arqueologia de la Universitat de París.

M. G.

DISCOS

En la darrera crònica detallàvem les especialitats de cada orquestra de jazz per als diversos gèneres i avui continuarem amb la de Paul Whiteman, que manifesta la seva perfecció per l'habilitat individual dels seus components, veritables virtuoses que saben treure partit de tot, àdhuc de melodies tan poc expressives com la que forma *Coquette*, on l'estridència de molts acords amaguen la pobresa de cantingut. El fox que dobla a l'anterior, *What a day!*, que interpreta l'Orquestra Ted Weems, pertany encara a aquelles primeres manifestacions que feien del jazz un conjunt de sorolls rítmics.

Les dues novetats que ens porta aquest mes el cinema sonor tretes de la *Hollywood Revue* i del *Show boat*, són dos models de bon gust. La melodia que forma *Ol' man river*, divulgada en poc temps en forma de black bottom, tenia el perill de caure en un ensopiment vulgar. Portada amb el ritme de fox, esdevé més animada i es presta més a variacions instrumentals. L'Orquestra Whiteman s'encarrega d'aquest fragment del *Teatre flotant*, i si en la pel·lícula no va tenir massa èxit, no es pot preveure el mateix dels discos que contenen la seva música.

La *Hollywood Revue*, que encara no coneixem al cinema, té tot el caire de música frívola de revista. Ara que, servida amb bones orquestres, us dona una impressió ben agradable. El fragment *Singin' in the rain* (*Cantant sola la pluja*) cerca efectes descriptius amb les notes agudes dels instruments. Poc coneixiem l'Orquestra Gus Arnheim, però aquest disc és prou per acreditar-la d'excelent. L'altre fragment, *Orange Blossom time*, a càrrec dels Pennsylvanians, té un tema força atraient i expressiu que es manifesta bé amb el saxofon; en canvi, la part vocal, confiada al solista, perd molt per la seva veu poc afinada i cridanera. Hom enyora aquí l'excelent chor d'aquesta agrupació que tindria bona avinentesa per a manifestar-se.

J. G.

Orange Blossom time (Goodwin-Edwards), fox de la *Hollywood Revue*. Orquestra *Warren's Pennsylvanians*. *Singin' in the rain* (Freed-Brown), fox de la *Hollywood Revue*. Orquestra *Gus Arnheim*. Cia. del Gramòfon. AE 2898.

Coquette (Vahn-Lombardo), fox. Orquestra *Paul Whiteman*. *What a day!*, fox. Orquestra *Ted Weems*. Cia. del Gramòfon. AE 2819.

Make Believe de Showboat (Hammertstein-Kern), fox. *Ol' man river* (Hammertstein-Kern), fox. Orquestra *Paul Whitemann*. A 2207.

DISCOS SILENCIOSOS REGAL

ELS DE MÉS DURACIÓ

Algunes novetats de febrer

El Barbero de Sevilla

Opera completa en 16 discos
Mercè Capsir, tiple
R. Stracciari, baríton

Doña Francisquita

Romança «Mujer fatal»
Hipòlit Làzaro, tenor

Mefistófele

Pròleg complet en 3 discos
N. de Angelis, baix
Coros de la Scala de Milà

Le Sacre du Printemps

Obra completa en 5 discos
Dirigida pel seu autor
Igor Strawinsky

PRODUCCIONS INCOMPARABLES DE LA

Columbia Graphophone Co., S. A. E.

Agència exclusiva per a Catalunya i Balears

Joan Bta. Blancafort, Aragó, 185.- Tel. 77263. - Barcelona

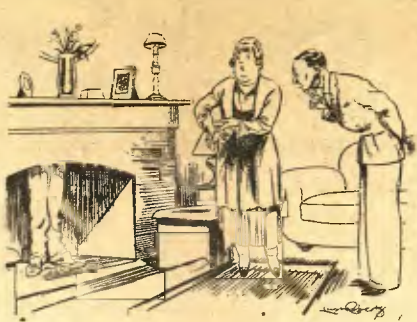
Joies i elloties
J. I. OCA
Rambla del Centre 33.
Passatge Bacarà, 2.

El barber. — Fareu el favor de dir-me on anàveu ahir al vespre amb la meua dona? (Judge.)

— Mamà, quan un cuc vol recular, què fa? : gira en rodó o fa marxa enrera? (Passing Show.)

— El meu marit sap que em molesta el fum del tabac... (The Humorist.)

La infermera. — Encara ha pujat la temperatura. L'agent de Borsa. — Si segueix així, daré ordre de vendre. (Passing Show.)

L'encantador de serps. (Ric et Rac.)

Exposició de Barcelona de 1930

OBERTURA DEL RECINTE

Dies feiners, a les deu del matí Dies festius, a les nou del matí

TANCAMENT DEL RECINTE

Dies feiners, a les nou de la nit Dissabtes, vigílies dies festius i dies festius, a les deu de la nit

PREUS D'ENTRADA

Dies feiners, 2'10 ptes. Dies festius, 1'05 ptes.

NOTA: En aquests preus va inclòs l'impost de Protecció a la Infància.

Palau Nacional

Obert cada dia, des de les deu del matí a les quatre de la tarda.
Entrada: 1'05 ptes.

Palau de l'Art Modern

Obert des de les deu del matí fins a les quatre de la tarda.
Entrada gratuïta.

Poble Espanyol

Obert cada dia, des de les deu del matí a les nou del vespre. Dissabte, vigílies de dies festius i dies festius, obert fins a dos quarts de deu de la vetlla.

Entrada ordinària: 1,05 ptes.

Els altres Palaus oberts al públic podran ésser visitats cada dia, de deu a una del matí i de tres a vuit de la tarda.

ENTRADA D'AUTOMOBILS AL RECINTE

Dies feiners 4 pessetes
Dies festius 2 "

NOTA: Els passis gratuïts d'entrada al recinte són vàlids fins a nou avís.

Pavelló Reial

Obert cada dia, de deu a una del matí i de tres a set de la tarda.
Entrada gratuïta.

Palau de les Missions

Obert cada dia, de deu a una del matí i de tres a vuit de la tarda.
Entrada: 0'50 ptes.

El públic podrà contemplar cada dia les fantàstiques il·luminacions i els jocs d'aigua.

Dies feiners, d'onze a una del matí i de quatre a sis tarda. Dies festius, de deu a una del matí i de quatre a sis tarda.

Brollador lluminós i cascades en combinacions alternades.
Cada dia, de sis a vuit del vespre.

Gran Parc d'Atraccions

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Telef.: "CARBURS"

Mallorca, 234
BARCELONA

Telèfon 72011

CARBUR DE CALCI, Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURES, Fàbriques a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI :: FERRO-SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peses seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS. MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

Pressupostos, estudis, consultes i assaigs, gratis

Pastilles ASPAIME

Curen radicalment la TOS
perquè combaten les seves causes

● Catarrs, ronc, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma, i totes les afeccions, en general, de la gola, bronquis, i pulmons. — Les Pastilles ASPAIME són les receptes dels metges. — Les Pastilles ASPAIME són les preferides pels pacients. — Les Pastilles ASPAIME es venen a UNA pesseta la caixa en les principals farmàcies i drogueries.

Especialitat Farmacèutica del Laboratori SOKATARG
Carrer del Ter, 10 Telèfon 50791 - BARCELONA

"ORTOPEDIA MODERNA"

Fill de B. CARCASONA

faller i despatx: ESCUDILLERS BLANCS, 8. - Telèfon 10916

Casa fundada en 1875.

Braguers Reguladors

per a retenció absoluta de la trencadura. — Faixes de totes menes
Faixa-cotilla abdominal. — Models moderns

Cotilles Ortopèdiques

per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena

Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasis àcida (mal de pedra), Bronquitis paroxismals, Neftitis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn amb ampolles de litre i de mig litre i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, Y SALMERÓN, 133

DELICIOSO PURGANTE ACEITE RICINO

Anunciar a MIRADOR

és donar a conèixer un producte per tot Catalunya

AFISA

Laietana, 18, pral., B

Director

Carles Ossorio

Autoritzacions per a noves indústries

Noves instal·lacions canvis i trasllats

Certificats de productor nacional

Contribució industrial territorial, utilitats

Expedients de protecció de l'Estat

Representant especial a MADRID

VERMOUTH APERITIVO COCKTAIL

MARTINI & ROSSI

CONCURSO 1930
750.000 Pts

AQUI DENTRO ESTA EL REGALO

CONTINUA EL DERROCHE !!

La Casa Vermouth Martini & Rossi continúa su pródiga campaña de obsequios a los consumidores, distribuyendo enormes cantidades de MONEDAS DE ORO Y PLATA colocadas en el tapón de sus botellines, los cuales llevan la contraseña que indica el grabado. Todas las cajas llevan varios regalos. Saboree los productos de la PRIMERA MARCA MUNDIAL VERMOUTH APERITIVO COCKTAIL VERMOUTH SECO. Hoy encontrará monedas. Mañana encontrará...

AL VACIARSE EL BOTELLIN VEA EL REVERSO DE LA ETIQUETA. ENCONTRARA REGALO EN EL TAPON SI LA ETIQUETA VA MARCADA ASI

REVERSO ETIQUETA VERMOUTH APERITIVO ROSSI

REVERSO ETIQUETA MARTINI COCKTAIL VERMOUTH SECO

